

Nr 6.

Godkänd av första kammaren den 28 maj 1915.
Godkänd av andra kammaren den 28 maj 1915.

*Riksdagens skrivelse till Konungen angående regleringen av
utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande
anslagen till civildepartementet.*

(Statsutskottets utlåtanden nr 6, 27, 28, 62, 70, 76, 94,
104 och 108 ävensom särskilda utskottets nr 1 utlåtanden nr 3
och 4 samt memorial nr 5.)

Till Konungen.

I avseende å regleringen av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut.

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 14 saml. 6 häft. (Nr 6.)

Departementet.

1:o) I den till riksdagen den 14 januari 1915 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t i punkt 1 under sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1916 anvisa ett anslag av 3,000 kronor att av Eders Kungl. Maj:t ställas till statsministerns förfogande för avlönande av en handsekreterare.

Riksdagen har, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 anvisat ett anslag av 3,000 kronor att av Eders Kungl. Maj:t ställas till statsministerns förfogande för avlönande av en handsekreterare.

2:o) Under punkt 2 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till provisorisk lönereglering för befattningshavare i civildepartementet, i enlighet med de av chefen för justitiedepartementet tillstyrkta grunder och förordade villkor, på extra stat för år 1916 bevilja ett förslagsanslag av 13,785 kronor, därav högst 325 kronor må användas till höjning av vikariatsersättning under semester.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har alltså till *provisorisk lönereglering för befattningshavare i civildepartementet*, i enlighet med de av chefen för justitiedepartementet tillstyrkta grunder och förordade villkor, på extra stat för år 1916 beviljat ett förslagsanslag av 13,785 kronor, därav högst 325 kronor må användas till höjning av vikariatsersättning under semester.

3:o) Med bifall till vad Eders Kungl. Maj:t under punkt 3 av denna huvudtitel föreslagit, har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till avlönande av *en extra föredragande inom civildepartementet* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 7,000 kronor, därav 2,500 kronor skola anses utgöra tjänstgöringspenningar.

4:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 4 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till avlönande av *en andre särskild föredragande inom civildepartementet* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 4,000 kronor.

5:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 5 föreslagit riksdagen att till avlönande av en tredje särskild föredragande inom civildepartementet på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 3,000 kronor.

Riksdagen, som finner behovet av ytterligare en särskild föredragande ådagalagt, och icke heller i övrigt haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, har alltså till avlöande av *en tredje särskild föredragande inom civildepartementet* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 3,000 kronor.

6:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 6 därom gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *avlöande av en biträdande föredragande inom civildepartementet* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 3,000 kronor.

7:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 7 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *förhöjning av de inom civildepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli anställda amanuensernas arvoden m. m.* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 24,000 kronor.

Överståthållarämbetet.

8:o) Uti punkt 8 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att i ämnet avlätas, tills vidare för ändamålet beräkna en höjning från och med år 1916 av det å ordinarie stat upptagna anslaget till överståthållarämbetet, 97,822 kronor, med 10,000 kronor eller till 107,822 kronor.

Därefter har Eders Kungl. Maj:t uti en till riksdagen den 26 mars 1915 avlåten proposition, (nr 97), med åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag föreslagit riksdagen att å staten för överståthållarämbetet, i stället för det till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm upptagna belopp, 12,200 kronor, från och med år 1916 såsom bidrag till avlöning åt den under andre stadsfogden i Stockholm lydande exekutionsbetjäningen anvisa ett belopp av 21,000 kronor samt till följd därav från och med år 1916 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till överståthållarämbetet från 97,822 kronor med 8,800 kronor eller till 106,622 kronor.

Riksdagen får anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts berörda framställning icke vunnit riksdagens bifall.

9:o) I punkt 9 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för provisorisk förbättring av de hos överståthållarämbetet anställda manliga och kvinnliga extra tjänsteinnehavares avlöningsförmåner på extra stat för år 1916 anvisa ett anslag av 10,600 kronor.

Till ifrågavarande ändamål har för innevarande år anvisats ett belopp av 10,300 kronor. Den nu föreslagna ökningen är föranledd därav, att en av kanslisterna anses böra från och med år 1916 komma i åtnjutande av ett ålderstillägg å 300 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t under ifrågavarande punkt föreslagit, har alltså för *provisorisk förbättring av de hos överståthållarämbetet anställda manliga och kvinnliga extra tjänst innehavares avlöningsförmåner* på extra stat för år 1916 anvisat ett anslag av 10,600 kronor.

10:o) I punkt 10 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till fortsatt utgivande av tidningen »Polisunderrättelser» på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 26,400 kronor.

För innevarande år är för utgivande av tidningarne »Polisunderrättelser» och »Meddelanden angående automobiltrafik» anvisat ett extra anslag å 28,200 kronor, varav beräknas belöpa å den förstnämnda tidningen 26,400 kronor och å den sistnämnda 1,800 kronor. Emellertid är avsett att i samband med utfärdande av ny förordning om automobiltrafik och införande av en ordnad registrering av automobiler låta kostnaderna för utgivande av »Meddelanden angående automobiltrafik» bestridas av inflytande registreringsavgifter, vadan nu föreslagits anslagets upptagande under ovan angivna förändrade rubrik och med ett till 26,400 kronor nedsatt belopp.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t under ifrågavarande punkt föreslagit, har alltså till fortsatt utgivande av tidningen »Polisunderrättelser» på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 26,400 kronor.

11:o) I punkt 11 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till bestridande av utgifter för registrering av automobiler på extra stat för år 1916 anvisa ett förslagsanslag av 46,000 kronor att i första hand utgå av inflytande registreringsavgifter för automobiler.

Riksdagen har till bestridande av utgifter för *registrering av automobiler* på extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag av 46,000 kronor, att i första hand utgå av inflytande registreringsavgifter för automobiler.

Landsstaterna i länen.

12:o) I punkt 12 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde komma att avlåtas

till riksdagen, beräkna en höjning från och med år 1916 av det ordinarie anslaget till tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna, 920,525 kronor, med 2,200 kronor till 922,725 kronor.

Sedermära har Eders Kungl. Maj:t i en den 5 västlidne mars till riksdagen avlåten proposition (nr 60), under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag föreslagit riksdagen

dels — med återkallande av det utav 1908 års riksdag vid fastställande av avlöningsstat för tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna beträffande länsstyrelsen i Stockholms län bestämda villkoret, att ledigblivande tjänster vid länsstyrelsen finge tillsvidare tillsättas endast medelst förordnande — medgifva,

att de å avlöningsstaten för nämnda länsstyrelse uppförda befattningar må besättas med ordinarie innehavare, under villkor emellertid, tillsvidare och intill dess frågan angående Stockholms läns upphörande såsom administrativ enhet blivit slutligen avgjord, att den, som erhåller ordinarie befattning vid länsstyrelsen, skall, utöver skyldigheten att vara underkastad de för tjänstemän och betjante vid länsstyrelser i allmänhet gällande avlöningsvillkor, vara pliktig, därest Stockholms län upphör såsom administrativ enhet, att efter Kungl. Maj:ts förordnande tjänstgöra hos länsstyrelse, som har att övertaga göromål från länsstyrelsen i Stockholms län, eller, om Kungl. Maj:t vid tiden för länsstyrelsens indragning eller framdeles finner lämpligt så föreskriva, låta sig förflyttas till annan befattning inom statsförvaltningen; dock att befattningshavaren under alla förhållanden skall vara berättigad *dels* att bibehålla sin tjänstegrad *dels* ock att åtnjuta, därest han övergår till befattning i Stockholm, minst de avlöningsbelopp i lön, tjänstgöringspenningar och ortstillägg, som vid länsstyrelsen i Stockholm tillkommit honom, men eljest avlöning, som icke må understiga vad han förut uppburit i lön och tjänstgöringspenningar, med tillägg, för det fall att tjänstgöringen förläggas till länsresidensstad, där ortstillägg utgår till tjänstemän vid länsstyrelsen, av det belopp, vilket där såsom ortstillägg tillkommer befattningshavare i den tjänstegrad vederbörande förut innehaft; och skall befattningshavaren tillika, därest flyttning från Stockholm till annan ort måste företagas, erhålla ersättning för flyttningskostnaden; samt

att den, som — efter det ovanberörda villkor blivit återkallat — utnämnes till ordinarie innehavare av befattning hos länsstyrelsen i Stockholms län, må, därest han vid utnämningen i följd av nämnda villkor innehar samma tjänst på grund av förordnande tillsvidare, för

åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, varunder han innehaft sådant förordnande;

dels medgiva ej mindre, att å avlöningsstaten för länsstyrelsen i Stockholms län må från och med år 1916 uppföras ytterligare en landskanslisttjänst med en avlöning av 2,200 kronor, därav 1,200 kronor lön, 800 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg, än även att innehavaren av nämnda tjänst må äga rätt till tre ålderstillägg, vartdera å 300 kronor, efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring;

dels förklara, att för åtnjutande av dessa avlöningsförmåner skola gälla såväl ovan omförmälda för tjänstemän och betjänte vid länsstyrelser i allmänhet stadgade avlöningsvillkor som ock förberörda särskilda villkor beträffande skyldighet för den, som erhåller ordinarie befattning vid länsstyrelsen i Stockholms län, att under angiven förutsättning tjänstgöra hos annan länsstyrelse eller låta sig förflyttas till annan befattning inom statsförvaltningen;

dels ock, under förutsättning av bifall till vad som föreslagits angående uppförande å stat av en ny landskanslisttjänst, höja det ordinarie anslaget till tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna, vilket i 1915 års riksstat upptagits till 920,525 kronor, med 2,200 kronor till 922,725 kronor ävensom förklara, att ovanberörda ålderstillägg skola utgå av det under sjätte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till ålderstillägg.

Då erfarenheten givit vid handen, att bestämmelsen om tillsättande av lediga befattningar vid länsstyrelsen allenast medelst förordnanden medfört betydande svårigheter för styrelsen i avseende å möjligheten att anställa och i tjänsten bibehålla goda arbetskrafter samt jämväl i övrigt varit ägnad att ogynnsamt återverka på förhållandena inom länsstyrelsen, har riksdagen icke velat motsätta sig ett bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del, helst riksdagen håller före, att det med ifrågavarande bestämmelse avsedda syftet icke äventyras, därest länsstyrelsens tjänstemän bliva underkastade de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna särskilda villkor och bestämmelser.

Vad angår den ifrågasatta nya kanslisttjänsten, har riksdagen blivit övertygad om behovet av den sålunda föreslagna förstärkningen av arbetskrafterna vid länsstyrelsen.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen beslutat

dels — med återkallande av det utav 1908 års riksdag vid fastställande av avlöningsstat för tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna beträffande länsstyrelsen i Stockholms län bestämda villkoret, att ledigblivande tjänster vid länsstyrelsen finge tillsvidare tillsättas endast medelst förordnande — medgiva,

att de å avlöningsstaten för nämnda länsstyrelse uppförda befattningar må besättas med ordinarie innehavare, under villkor emellertid, tillsvidare och intill dess frågan angående Stockholms läns upphörande såsom administrativ enhet blivit slutligen avgjord, att den, som erhåller ordinarie befattning vid länsstyrelsen, skall, utöver skyldigheten att vara underkastad de för tjänstemän och betjante vid länsstyrelser i allmänhet gällande avlöningsvillkor, vara pliktig, därest Stockholms län upphör såsom administrativ enhet, att efter Kungl. Maj:ts förordnande tjänstgöra hos länsstyrelse, som har att övertaga göromål från länsstyrelsen i Stockholms län, eller, om Kungl. Maj:t vid tiden för länsstyrelsens indragning eller framdeles finner lämpligt så föreskriva, låta sig förflyttas till annan befattning inom statsförvaltningen; dock att befattningshavaren under alla förhållanden skall vara berättigad *dels* att bibehålla sin tjänstegrad *dels* ock att åtnjuta, därest han övergår till befattning i Stockholm, minst de avlöningsbelopp i lön, tjänstgöringspenningar och ortstillägg, som vid länsstyrelsen i Stockholm tillkommit honom, men eljest avlöning, som icke må understiga vad han förut uppburit i lön och tjänstgöringspenningar, med tillägg, för det fall att tjänstgöringen förläggas till länsresidensstad, där ortstillägg utgår till tjänstemän vid länsstyrelsen, av det belopp, vilket där såsom ortstillägg tillkommer befattningshavare i den tjänstegrad vederbörande förut innehaft; och skall befattningshavaren tillika, därest flyttning från Stockholm till annan ort måste företagas, erhålla ersättning för flyttningsskostnaden; samt

att den, som — efter det ovanberörda villkor blivit återkallat — utnämnes till ordinarie innehavare av befattning hos länsstyrelsen i Stockholms län, må, därest han vid utnämningen i följd av nämnda villkor innehar samma tjänst på grund av förordnande tillsvidare, för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, varunder han innehaft sådant förordnande;

dels medgiva ej mindre, att å avlöningsstaten för länsstyrelsen i Stockholms län må från och med år 1916 uppföras ytterligare en landskanslisttjänst med en avlöning av 2,200 kronor, därav 1,200 kronor lön, 800 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg, än även att innehavaren av nämnda tjänst må äga rätt till tre ålderstillägg, vardera å 300 kronor, efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring;

dels förklara, att för åtnjutande av dessa avlöningsförmåner skola gälla såväl ovan omförmälda för tjänstemän och betjante vid länsstyrelser i allmänhet stadgade avlöningsvillkor som ock förberörda sär-

skilda villkor beträffande skyldighet för den, som erhåller ordinarie befattning vid länsstyrelsen i Stockholms län, att under angiven förutsättning tjänstgöra hos annan länsstyrelse eller låta sig förflyttas till annan befattning inom statsförvaltningen;

dels ock höja det ordinarie anslaget till tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna, vilket i 1915 års riksstat upptagits till 920,525 kronor, med 2,200 kronor till 922,725 kronor ävensom förklara, att ovanberörda ålderstillägg skola utgå av det under sjätte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till ålderstillägg.

13:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 13 därom gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag av 793,500 kronor för beredande av *tillfällig löneförbättring* under samma år *åt 117 kronofogdar, 116 häradsskrivare och 516 länsmän*, att utgå med följande belopp, nämligen:

för 11 kronofogdar (i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) en var 800 kronor, därav 200 kronor skola anses utgöra lön, 400 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg;

för en var av övriga 106 kronofogdar 600 kronor, därav 200 kronor skola anses utgöra lön och 400 kronor tjänstgöringspenningar;

för 10 häradsskrivare (i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) en var 900 kronor, därav 200 kronor skola anses utgöra lön, 500 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg;

för 106 häradsskrivare (i övriga län) en var 700 kronor, därav 200 kronor skola anses utgöra lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar; och

för samtliga häradsskrivare extra förvaltningsbidrag med 75 kronor för varje fullt 5,000-tal av folkmängden i tjänstedistriktet;

för 4 länsmän (i Tärna distrikt av Västerbottens län samt i Arjeplogs, Jukkasjärvi och Karesuando distrikt av Norrbottens län) en var 1,000 kronor, därav 600 kronor skola anses utgöra lön, 200 kronor ortstillägg och 200 kronor förvaltningsbidrag;

för 66 länsmän (övriga länsmän i Västerbottens och Norrbottens län samt länsmännen i Jämtlands län) en var 1,300 kronor, därav 600 kronor skola anses utgöra lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar, 200 kronor ortstillägg och 200 kronor förvaltningsbidrag; samt

för en var av övriga 446 länsmän 1,100 kronor, därav 600 kronor skola anses utgöra lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor förvaltningsbidrag.

14:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 14 föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1916 ställa till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ett för-

slagsanslag av 425,000 kronor att, huvudsakligen under de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 21 februari 1908 angivna villkor för åtnjutande av bidrag från anslaget, användas till avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet, där sådan kan av förhållandena påkallas, under medgivande tillika, *dels* att av detta anslag erforderligt belopp må användas till åtgärder i särskilda fall för grövre brotts upptäckande och misstänkta personers efterspanande och gripande, *dels ock* att Eders Kungl. Maj:t må av anslaget använda lämpligt belopp till årsarvode åt den polistjänsteman, som förordnas att inom civildepartementet biträda ej mindre vid förande av register över den polisstyrka, som kan komma att ur vissa städers poliskårer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande av polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet av frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har alltså, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 ställt till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag av 425,000 kronor att, huvudsakligen under de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 21 februari 1908 angivna villkor för åtnjutande av bidrag från anslaget, användas till *avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet*, där sådan kan av förhållandena påkallas, under medgivande tillika, *dels* att av detta anslag erforderligt belopp må användas till åtgärder i särskilda fall för grövre brotts upptäckande och misstänkta personers efterspanande och gripande, *dels ock* att Eders Kungl. Maj:t må av anslaget använda lämpligt belopp till årsarvode åt den polistjänsteman, som förordnas att inom civildepartementet biträda ej mindre vid förande av register över den polisstyrka, som kan komma att ur vissa städers poliskårer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande av polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet av frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall.

15:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 15 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad förut under en följd av år ägt rum, för *juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge samt till lappfogdar och lappförmän ävensom ordningsmän inom lappbyarna* på extra stat för år 1916 anvisat 20,500 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

16:o) I punkt 16 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen godkänna sådan ändring av de genom kungl. kungörelsen den 10 juni 1912 stadgade allmänna villkor och bestämmelser för de å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar, att kvinnligt biträde av nuvarande lägre grad i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som, efter intjänande av båda ålderstilläggen i denna grad, befordras till biträdesbefattning av nuvarande högre grad, må omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i den högre graden.

Riksdagen har godkänt sådan ändring av de genom nådiga kungörelsen den 10 juni 1912 stadgade allmänna villkor och bestämmelser för de å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar, att kvinnligt biträde av nuvarande lägre grad i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som, efter intjänande av båda ålderstilläggen i denna grad, befordras till biträdesbefattning av nuvarande högre grad, må omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i den högre graden.

17:o) I punkt 17 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för tillfällig förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på extra stat för år 1916 bevilja ett anslag av 3,600 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna beloppet.

Riksdagen har tagit under övervägande, huruvida skäl kunde förefinnas att bibehålla ett anslag för ifrågavarande ändamål även sedan styrelsens arbetsbörda blivit, på sätt departementschefen anført, lättad genom vissa ärendens överflyttande till lantbruksstyrelsen. Då emellertid hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förefinnes en ej obetydlig arbetsbalans, huvudsakligen vilande på den tekniska avdelningen, varest jämväl den begärda förstärkningen, såsom hittills, skulle tagas i anspråk, och nyssberörda lättnad i arbetet endast till en del lär komma denna avdelning till godo, har riksdagen icke velat motsätta sig Eders Kungl. Maj:ts förslag.

I likhet med departementschefen förutsätter dock riksdagen härvid, att denna förstärkning i förening med den omständigheten, att befattningen med vattenavledningsärendena avlyftats från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, skall medföra balansens avarbetande, så att anslag för ifrågavarande ändamål ej vidare skall bli erforderligt.

Riksdagen har således, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *tillfällig förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* på extra stat för år 1916 beviljat ett anslag av 3,600 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna beloppet.

18:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 18 därom gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *anordnande av inspektion av enskilda järnvägars rullande materiel* på extra stat för år 1916 anvisat 7,400 kronor att för ändamålet ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande.

19:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 19 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad förut under en följd av år ägt rum, på extra stat för år 1916 anvisat ett anslag av 10,000 kronor till *undersökningar av mindre hamnar och farleder* ävensom till *upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar*, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag.

20:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 20 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 ställt till Eders Kungl. Maj:ts förfogande till *understödjande av brobyggnader* och, *företrädesvis mindre, hamnbyggnader* samt *upprensning av åar och farleder* ett anslag av 600,000 kronor.

21:o) I punkt 21 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående anslag för anordnande av skydd mot stendrift i Sandvikens hamn samt bortmuddring av i hamnen inkommen sten, tillsviðare för ändamålet beräkna ett anslag på extra stat för år 1916 av 50,000 kronor; med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1915 utanordna beloppet.

Därefter har Eders Kungl. Maj:t uti en till riksdagen den 5 mars 1915 avlåten proposition (nr 59), under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att såsom bidrag till bestridande av kostnaden för iståndsättande av Sandvikens hamn i Persnäs socken på Öland i enlighet med den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därför upprättade arbetsplan bevilja ett anslag av 248,000 kronor samt därav på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 50,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1915 utanordna sistnämnda belopp.

För iståndsättande av ifrågavarande hamn hava vid upprepade tillfällen utförts omfattande arbeten, för vilka bidrag av statsmedel beviljats till ett sammanlagt belopp av 110,700 kronor.

Härvid har man haft att övervinna åtskilliga av naturförhållandena på platsen betingade ogynnsamma omständigheter, nämligen dels en söderifrån kommande sanddrift, dels ock en från norr kommande stendrift. Den senare har utövat sin inverkan i två avseenden. Vid nordliga och nordvästliga stormar hava nämligen stora massor sten dels slungats in i hamnen och tornat upp sig till betydande drivor, dels även, enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening, under senare åren i övervägande grad, sugits in i hamnen genom det mot väster öppna gattet, varigenom tillträdet till hamnen avsevärt försvårats.

Emot sanddriften synes den i hamnens södra del uppförda hamnarmen hava åstadkommit ett verksamt skydd, varemot hittills verkställda åtgärder mot stendriften icke visat sig tillfyllest. Dessa åtgärder hava huvudsakligen bestått i anläggande av en bågformig hamnarm, avsedd till skydd mot nordlig och nordvästlig sjö samt, utanför denna, en i västsydvästlig riktning gående vågbrytare.

Det nu föreliggande förslaget avser att motverka stendriften dels genom en förstärkning och avsevärd förhöjning, till 4 meter över lågvattenytan, av vågbrytaren, dels ock genom en förlängning av densamma i nordvästlig riktning ut till ett vattendjup av omkring 4,8 meter under lågvattenytan. Härtill skulle komma uppmuddring av hamnen, borttagande av en från norra hamnarmen uppförd mindre tvärarm, vilken visat sig icke motsvara sitt ändamål, samt förändring av norra hamnarmen till lastbrygga. Kostnaderna för förslagets genomförande hava beräknats till 275,500 kronor. Av detta belopp skulle nio tiondelar eller, i runt tal 248,000 kronor utgå i form av statsanslag och Persnäs kommun, jämlikt åtagande, svara för återstoden eller 27,500 kronor. Härjämte skulle nämnda kommun, likaledes enligt åtagande, för framtiden ansvara för underhållet av hamnen.

Av den verkställda utredningen framgår, att de hittills för hamnens iståndsättande vidtagna åtgärderna icke visat sig tillfyllest. Beträffande anledningen härtill har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sitt utlåtande hänvisat till de använda konstruktionernas för klena beskaffenhet och särskilt vågbrytarens alltför ringa höjd samt den gent emot rådande stendrift ofördelaktiga riktning särskilt den yttre vågbrytaren erhållit.

I dessa avseenden synes det nu föreliggande förslaget innebära givna förbättringar. Det har framkommit efter en synnerligen omfattande teknisk undersökning och den framlagda arbetsplanen är utarbetad av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Riksdagen har följaktligen härutinnan ingen anmärkning att framställa. Icke heller den verkställda kostnadsberäkningen har givit riksdagen anledning till erinran.

Vad angår behovet av de ifrågasatta åtgärderna, har riksdagen funnit uppenbart, att hamnen i sitt nuvarande skick icke motsvarar de anspråk, som lära kunna ställas på densamma. Även synes det riksdagen ådagalagt, att några åtgärder i syfte att t. ex. genom muddring göra hamnen mera användbar, utan att effektiva förstärkningsanordningar vidtagas, med säkerhet skulle visa sig fullständigt förfelade.

Hamnen har också hittills ansetts vara av den betydelse såväl för orten och den därstädes bedrivna stenindustrien som ock för det allmänna, exempelvis såsom nödhamn, att, såsom ovan nämnts, för dess vidmakt-hållande och förbättrande avsevärda statsbidrag beviljats, ett förhållande som står i full överensstämmelse med riksdagens under de senare åren visade särskilda intresse för upphjälpande av rikets hamnväsende i allmänhet.

I vad sålunda anförts skulle riksdagen under vanliga förhållanden anse tillfyllestgörande skäl för beviljande av det begärda anslaget föreligga. Riksdagen har emellertid ingalunda förbisett, att under nu rådande ekonomiska situation stor varsamhet vid beviljande av anslag är av nöden. Enligt riksdagens uppfattning föreligga likväl i detta fall särskilda omständigheter, vilkas avgörande betydelse riksdagen icke kunnat underkänna. Av utredningen i ärendet framgår nämligen, att invånarna i Persnäs socken äro för sin utkomst till väsentlig del beroende av stenindustrien inom socknen, för vars bestånd i sin tur givetvis erfordras, att hamnen sättes i sådant skick, att den kan med trygghet angöras av de för stenutförseln använda fartygen. Hamnens nuvarande beskaffenhet har, såsom utredningen visar, medfört en väsentlig nedgång i ortens allmänna rörelse, däri inbegripet nämnda industri. Riksdagen har icke kunnat undgå att se ett samband mellan detta förhållande och den utomordentligt starka emigrationen från Persnäs socken. Det synes med allt skäl vara att befara, att om hamnen lämnas i sitt nuvarande skick och sålunda alltmer får förfalla, stenindustrien kommer att helt gå under och folkminskningen inom socknen att fortgå ännu hastigare än hittills. Försättes åter hamnen i gott stånd, synes grundad förhoppning förefinnas, att stenindustrien skall förete nytt uppsving och skänka utkomst åt en väsentligt talrikare befolkning än för närvarande.

Då riksdagen sålunda anser sig böra bevilja det av Eders Kungl. Maj:t äskade anslaget, sker detta dock under förutsättning, att bättre garantier i avseende å det behöriga underhållet av hamnen än de nu erbjudna kunna vinnas. Stor sannolikhet synes nämligen vara för handen, att Persnäs kommun med sin ringa ekonomiska bärkraft icke skall mähta infria sitt i förevarande avseende gjorda åtagande. Vid

sådant förhållande och då hamnen närmast är att hänföra till sådan mindre hamnanläggning, som omförmäles i kungl. kungörelsen den 27 juni 1914 angående statsbidrag till väganläggningar m. m., synes skäliggen kunna uppställas den fordran, att den i berörda kungörelse förekommande bestämmelsen om skyldighet för landstinget att ansvara för den framtida underhållskostnaden jämväl tillämpas i förevarande fall.

Riksdagen har alltså såsom bidrag till bestridande av kostnaden för istandsättande av *Sandvikens hamn* i Persnäs socken på *Öland* i enlighet med den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därför upprättade arbetsplan beviljat ett anslag av 248,000 kronor samt därav på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 50,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1915 utanordna sistnämnda belopp; dock under villkor att vederbörande landsting jämte Persnäs kommun förbinder sig att ansvara för den framtida underhållskostnaden för hamnanläggningen.

22:o) I punkt 22 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till bestridande av kostnaden för utförande av skyddsåtgärder för Falkenbergs yttre hamn i överensstämmelse med ett av professorn W. Fellenius upprättat förslag med däri av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjorda ändringar och tillägg bevilja ett anslag av 130,000 kronor samt därav på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 50,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1915 utanordna beloppet.

Enligt förenämnda förslag skulle de tilltänkta skyddsåtgärderna bestå dels av en yttre vågbrytare, dels av en förlängning av den södra hamnarmen.

Den yttre vågbrytaren skulle utgå från land över det s. k. Långarevet i nära sydlig riktning ut till Mellanrevet och fortsätta över detta i huvudsakligen sydostlig riktning till revets södra ände, varifrån den skulle till ungefär 350 meters längd utsträckas på djupare vatten i sydlig riktning för att med en därefter följande sträcka av omkring 80 meter i sydostlig riktning avslutas med ett pirhuvud. Mellan Långarevet och Mellanreven skulle å det djupaste stället lämnas en 100 meter bred öppning för beredande av infart till hamnen denna väg för fiskebåtar och andra mindre fartyg och för att underlätta hamnens befriande från drivis.

Vågbrytaren, som i slutligt skick skulle erhålla en höjd av 1 meter över medelvattenytan med en bredd i denna vattenlinje av 6 meter samt slänter av 1 : 2 å utsidan och 1 : 1,5 å insidan, skulle utföras helt och hållet av stenfyllning med de undre och inre delarna av min-

dre sten och stenskärv samt de yttre och övre delarna av större stenar, som över vattenytan skulle ordnas så, att de i någon mån skulle binda varandra. Vågbrytarens pirhuvud skulle utgöras av en cirka 21 meter lång och 6,2 till 9,2 meter bred betonöverbyggnad med stembeklädnad i råköpp. Å yttre delen av pirhuvudet skulle uppsättas en nu å södra hamnarmen befintlig fyr.

Förlängningen av den södra hamnarmen skulle ske i rak linje med den yttre sydliga senast utbyggda delen samt utföras såsom stenfyllning med 3 meters krönbredd 0,5 meter över medelvattenytan och yttre och inre slänter i 1:1 $\frac{1}{4}$, med den inre kärnan av mindre och den yttre betäckningen av större sten.

I samband med dessa skyddsarbetens utförande skulle den nuvarande inseglingen till hamnen ändras, därvid den skulle komma att bliva förenad med en något mindre stark riktningsförändring och sålunda, särskilt för större fartyg, bliva något förbättrad.

Kostnaden för de i detta förslag ingående skyddsåtgärderna har beräknats till 510,000 kronor.

Med hänsyn till såväl nuvarande ekonomiska situation som ock den för hamnbyggnaden avsedda konstruktionens jämförelsevis svaga beskaffenhet med därav antagligen föranledda höga underhållskostnad har riksdagen icke kunnat undgå att hysa en viss tvekan beträffande förevarande anslagskrav. Emellertid har riksdagen å andra sidan beaktat, att behovet av åtgärder för förbättrande av hamnanläggningen måste anses till fullo ådagalagt och att förslaget synes innebära den under de givna förhållandena enda möjliga lösningen av frågan. På grund härav och då förbättringen av hamnförhållandena i Falkenberg även torde medföra ett visst tillgodoseende av ett allmänt intresse samt vidare staden Falkenberg avgivit förbindelse att bestrida den icke av statsmedel utgående kostnaden för företaget ävensom att för framtiden efter färdigbyggandet ansvara för underhållet av skyddsarbetena, till följd varav anspråk på ytterligare bidrag av allmänna medel till vare sig byggnad eller underhåll icke böra ifrågakomma, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag, och detta jämväl med hänsyn därtill, att ifrågavarande arbetsföretag synes väl ägnat att i sin mån motverka rådande arbetslöshet.

Riksdagen har således såsom bidrag till bestridande av kostnaden för utförande av *skyddsåtgärder för Falkenbergs yttre hamn* i överensstämmelse med ovanberörda av professor Fellenius upprättade förslag med däri av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjorda ändringar och tillägg beviljat ett anslag av 130,000 kronor samt därav på extra

stat för år 1916 anvisat ett belopp av 50,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1915 utanordna beloppet.

23:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 23 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 2,500,000 kronor.

24:o) I punkt 24 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avseende å de statsbidrag, som för år 1916 kunna av riksdagen beviljas till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader ävensom upprepning av åar och farleder, skola gälla de allmänna villkor och bestämmelser, vilka finnas intagna i riksdagens skrivelser den 31 maj 1907 och den 27 februari 1914.

Vidkommande detta förslag har riksdagen intet annat att erinra mot de för närvarande gällande villkoren än i vad desamma avse sättet för utbetalningen av statsbidragen. I denna fråga har riksdagen inhämtat, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i samband med avgivande av yttrande över av särskilda kommitterade för granskning av statens bokföring avgivet förslag i fråga om den centrala statsbokföringen erinrat om lämpligheten av sådan ändring i de författningar, som fastställa villkoren för åtnjutande av anslag till allmänna arbeten, att på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen överflyttades bestyret med utbetalningen av dessa anslag. Statskontoret har uti häröver infortrat yttrande anfört, att från och med år 1915 väg- och vattenbyggnadsstyrelsens befattning med ärenden angående statsbidrag från norrländska avdikningsanslaget samt från allmänna avdikningsanslaget överflyttats på lantbruksstyrelsen. Vid sådant förhållande borde den ifrågasatta ändringen i villkor för erhållande av statsbidrag vidtagas endast i kungörelsen den 14 november 1913, avseende anslaget till anläggning av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, samt i kungörelsen den 27 juni 1914, rörande anslagen till väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader samt upprepning av åar och farleder. Bestyret med utbetalning av dylika statsbidrag borde lämpligen överflyttas från statskontoret till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Ovannämnda kommitterade hade meddelat, att kommitterade komme att inom den närmaste tiden framlägga förslag till förändrad bokföring för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt ändrade bestämmelser i avseende å dess kassarörelse. Enligt dessa bestämmelser finge väg- och vattenbyggnadsstyrelsen från och med år 1916 sin

kassarörelse helt och hållet förmedlad genom riksbanken. Statskontoret skulle icke längre tillhandahålla väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kassaförslag och skulle följaktligen icke vidare för nu ifrågavarande ändamål bestrida utgifter för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Med hänsyn till de sålunda vuuna upplysningarna synes det riksdagen lämpligt, att, därest statskontoret på grund av Eders Kungl. Maj:ts beslut icke vidare kommer att bestrida utgifter för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, den befattning med ärenden angående statsbidrag från av riksdagen beviljade anslag till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader ävensom upprensning av åar och farleder, som enligt riksdagens skrivelser den 31 maj 1907 och den 27 februari 1914 tillkommer statskontoret, från den tidpunkt, Eders Kungl. Maj:t må bestämma, övertages av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

I betraktande av lämpligheten av att likformiga bestämmelser gälla för utbetalningar av alla statsunderstöd för vägföretag, har riksdagen tillika velat uttala önskvärdheten av, att motsvarande stadgande meddelas jämväl beträffande det under punkt 25 här nedan omförmälda anslag till enklare vägar i de tre nordligaste länen.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, medgivit, att i avseende å de statsbidrag, som för år 1916 av riksdagen beviljats till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader ävensom upprensning av åar och farleder, skola gälla de *allmänna villkor och bestämmelser, vilka finnas intagna i riksdagens skrivelser den 31 maj 1907 och den 27 februari 1914*; dock att, därest statskontorets befattning med bestridande av utgifter för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kommer att på grund av Eders Kungl. Maj:ts beslut upphöra, den befattning med ärenden angående statsbidrag från av riksdagen beviljade anslag till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader ävensom upprensning av åar och farleder, som enligt riksdagens nämnda skrivelser tillkommer statskontoret, må från den tidpunkt, Eders Kungl. Maj:t bestämmer, övertagas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

25:o) I punkt 25 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1916 anvisa ett anslag av 500,000 kronor att, i enlighet med de i kungl. kungörelsen den 14 november 1913 angivna grunder, användas till anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län.

Med åberopande av vad riksdagen under punkt 24 här ovan anfört beträffande sättet för utbetalningen av understöd från ifrågavarande an-

slag, får riksdagen anmäla, att riksdagen på extra stat för år 1916 anvisat ett anslag av 500,000 kronor att, i enlighet med de i kungl. kungörelsen den 14 november 1913 angivna grunder, användas till *anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län.*

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

26:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 26 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 anvisat ett anslag av 2,100 kronor för beredande av *personliga avlöningstillägg* under nämnda år *för å övergångsstat uppförda befattningshavare hos medicinalstyrelsen* i enlighet med de för provisorisk lönereglering för befattningshavare i medicinalstyrelsen för år 1914 fastställda grunder och villkor.

27:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 27 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående ny lagstiftning om skyddskoppypmpning, beräkna en höjning från och med år 1916 av det å ordinarie stat upptagna anslaget till statsmedicinska anstalten, 59,150 kronor, med 10,000 kronor eller till 69,150 kronor.

Sedermåra har Eders Kungl. Maj:t i en den 12 mars 1915 till riksdagen avlåten proposition, nr 80, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden, föreslagit riksdagen medgiva, att det i staten för statsmedicinska anstalten uppförda beloppet för beredning av animal vaccin och vissa andra ändamål må från och med år 1916 höjas från 13,440 kronor med 10,000 kronor till 23,440 kronor samt i följd härav det ordinarie anslaget till anstalten, nu 59,150 kronor, ökas till 69,150.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse anmäler, har riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition medgivit, att det i staten för *statsmedicinska anstalten* uppförda beloppet för beredning av animal vaxin och vissa andra ändamål må från och med år 1916 höjas från 13,440 kronor med 10,000 kronor till 23,440 kronor samt i följd härav det ordinarie anslaget till anstalten, nu 59,150 kronor, ökas till 69,150 kronor.

28:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 28 föreslagit riksdagen att för upprätthållande av driften av ett vid den statsmedicinska anstalten tillsvidare inrättat farmaceutiskt laboratorium å extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 15,600 kronor.

Riksdagen har för *upprätthållande av driften av ett vid den statsmedicinska anstalten tillsvidare inrättat farmaceutiskt laboratorium* å extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 15,600 kronor.

29:o) Eders Kungl. Maj:t har i förslaget till riksstat för år 1916 under »Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården», såsom oförändrat ordinarie anslag, reservationsanslag, till resestipendier åt förste provinsialläkare, provinsialläkare, extra provinsialläkare, biträdande provinsialläkare och stadsläkare uppfört ett belopp av 2,500 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t, på sätt inhämtas av punkterna 32, 34 och 39 här nedan, likaledes med oförändrade belopp i riksstatsförslaget upptagit ordinarie reservationsanslagen till resestipendier åt vid rikets hospital och asyler anställda läkare å 500 kronor, åt ordinarie läkare vid länslasarett och därmed likställda sjukhus å 1,500 kronor samt åt läkare för studier i tuberkulossjukvård å 1,000 kronor.

I samband med behandlingen av frågan om åtgärder för ernående av största möjliga sparsamhet i statsutgifterna har departementschefen i ingressen till det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 januari 1915 (sid. 3 och 4) meddelat, att Eders Kungl. Maj:t genom kungörelse den 17 december 1914 föreskrivit, att med åtgärder för utdelning för år 1915 av vissa resestipendier skulle tillsvidare anstå, samt att det vore all anledning förmoda, att de ifrågakomna beloppen icke alls komme att utgå för det med respektive anslag avsedda ändamål utan komme att inbesparas till statsverket. Bland dessa resestipendieanslag har departementschefen angivit, förutom vissa andra under sjätte huvudtiteln uppförda anslag, varom nu ej är fråga, ovanberörda ordinarie reservationsanslag. Med hänsyn till de jämförelsevis små belopp, var till samtliga de av departementschefen sålunda angivna anslagen uppginge, har departementschefen ansett, att inbesparandet för år 1915 av dessa belopp icke borde föranleda till motsvarande nedsättning av de anslagsbelopp, som äskades för år 1916.

Riksdagen håller emellertid före att, då de på omförmälda reservationsanslag uppkommande besparingar utan vidare bliva under år 1916 för respektive ändamål tillgängliga, det icke är behövt att å samma års riksstat uppföra dessa anslag. Beträffande det under denna punkt först omförmälda ordinarie reservationsanslaget till resestipendier åt förste provinsialläkare, provinsialläkare, extra provinsialläkare, biträdande provinsialläkare och stadsläkare å 2,500 kronor har riksdagen alltså beslutat, att detsamma skall ur riksstaten för år 1916 uteslutas.

30:o) I punkt 29 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1916 bevilja ett anslag av 1,300 kronor till beredande av

tilläggsarvode åt extra provinsialläkarna i Malå och Bjurholms distrikt med 800 kronor för den förre och 500 kronor för den senare.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har alltså på extra stat för år 1916 beviljat ett anslag av 1,300 kronor till beredande av *tilläggsarvoden åt extra provinsialläkarna i Malå och Bjurholms distrikt* med 800 kronor för den förre och 500 kronor för den senare.

31:o) I punkt 30 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* medgiva sådan ändring av lönestaterna för statens hospital och asyler, att i staten för Vadstena hospital och asyl må uppföras ytterligare en biträdande läkare med de avlöningsförmåner, som genom kungl. brev den 30 juni 1913 tillerkänts sådana läkare,

dels föreskriva, att för åtnjutande av dessa avlöningsförmåner skola gälla de i nämnda kungl. brev i detta avseende stadgade villkor och bestämmelser,

dels ock förklara, att vad som erfordras för beredande av dessa löneförmåner skall utgå av förslagsanslaget till hospitals underhåll.

Riksdagen, som funnit behovet av ifrågavarande läkarbefattning ådagalagt och ej heller i övrigt haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, får anmäla, att riksdagen

dels medgivit sådan ändring av lönestaterna för statens hospital och asyler, att i staten för Vadstena hospital och asyl må uppföras ytterligare en biträdande läkare med de avlöningsförmåner, som genom kungl. brevet den 30 juni 1913 tillerkänts sådana läkare;

dels föreskrivit, att för åtnjutande av dessa avlöningsförmåner skola gälla de i nämnda kungl. brev i detta avseende stadgade villkor och bestämmelser;

dels ock förklarat, att vad som erfordras för beredande av dessa löneförmåner skall utgå av förslagsanslaget till hospitals underhåll.

32:o) Eders Kungl. Maj:t har i förslaget till riksstat för år 1916 under »Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården», såsom oförändrat ordinarie anslag, reservationsanslag, till resestipendier åt vid rikets hospital och asyler anställda läkare uppfört ett belopp av 500 kronor.

Under åberopande av vad riksdagen uti punkt 29 anført, får riksdagen anmäla, att riksdagen beslutat, att ordinarie reservationsanslaget till resestipendier åt vid rikets hospital och asyler anställda läkare å 500 kronor skall ur riksstaten för år 1916 uteslutas.

33:o) I punkt 31 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, att av det för uppförande av en för 800 sinnessjuka avsedd statsanstalt å biskopsbostället Sundby nr 1 om 2 mantal i Strängnäs socken av Söderman-

lands län m. m. beviljade anslaget å 3,300,000 kronor på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 800,000 kronor.

Riksdagens revisorer hava i sin år 1914 avgivna berättelse angående statsverket bland annat anført, att med genomförandet av den föreliggande byggnadsplanen dels vissa byggnader skulle få ett läge, som måste anses mindre förmånligt och betinga betydande grundläggningskostnader, dels ock avsevärda svårigheter torde uppstå för ordnande på ett tillfredsställande sätt av avloppsförhållandena å tomten. Med anledning härav hade Eders Kungl. Maj:t anbefallt medicinalstyrelsen att, med biträde, där så erfordrades, av särskilda sakkunniga, dem styrelsen skulle äga tillkalla, skyndsamt verkställa ytterligare undersökning av grundförhållandena å det område, där byggnaderna för hospitalet avsåges att uppföras, samt vidtaga de förändringar i avseende å de särskilda byggnadernas förläggning, som vid undersökningen funnes lämpliga och kunde bidra att nedbringa grundläggningskostnaderna och möjliggöra bättre ordnande av avloppsförhållandena.

Enligt vad riksdagen inhämtat hava åtgärder i det av Eders Kungl. Maj:t angivna syftet numera av styrelsen vidtagits.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t under ifrågavarande punkt föreslagit, har av det för *uppförande av en för 800 sinnessjuka avsedd statsanstalt å biskopsbostället Sundby nr 1 om 2 mantal i Strängnäs socken* av Södermanlands län m. m. beviljade anslaget å 3,300,000 kronor på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 800,000 kronor.

34:o) Eders Kungl. Maj:t har i förslaget till riksstat för år 1916 under »Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården», såsom oförändrat ordinarie anslag, reservationsanslag, till resestipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett och därmed likställda sjukhus uppfört ett belopp av 1,500 kronor.

Under återopande av vad riksdagen uti punkt 29 anført får riksdagen anmäla, att riksdagen beslutat, att ordinarie reservationsanslaget till resestipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett och därmed likställda sjukhus å 1,500 kronor skall ur riksstaten för år 1916 uteslutas.

35:o) I punkt 32 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen *dels* att till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, företrädesvis tuberkulossjukstugor, tuberkulossjukhus och tuberkulosavdelningar på andra sjukvårdsanstalter, på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 400,000 kronor;

dels besluta, att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av statsbidrag från berörda anslag skola gälla av Eders Kungl. Maj:t fastställda grunder;

dels ock medgiva,

att, därest av riksdagen till ifrågavarande ändamål förut beviljade belopp icke bliva till fullo tagna i anspråk de år, varför de anvisats, återstoden må för ett annat år för ändamålet disponeras; samt

att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommuner, föreningar eller enskilda för anläggning av tuberkulossjukvårdsanstalter.

I jämförelse med den för innevarande år för ifrågavarande ändamål anvisade anslagssumman innebär Eders Kungl. Maj:ts förslag en nedsättning av 200,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t under ifrågavarande punkt föreslagit, har alltså

dels till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, företrädesvis tuberkulossjukstugor, tuberkulossjukhus och tuberkulosavdelningar på andra sjukvårdsanstalter, på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 400,000 kronor;

dels beslutat, att i avscende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av statsbidrag från berörda anslag skola gälla av Eders Kungl. Maj:t fastställda grunder;

dels ock medgivit,

att, därest av riksdagen till ifrågavarande ändamål förut beviljade belopp icke bliva till fullo tagna i anspråk de år, varför de anvisats, återstoden må för ett annat år för ändamålet disponeras; samt

att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommuner, föreningar eller enskilda för anläggning av tuberkulossjukvårdsanstalter.

36:o) Uti punkt 33 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen *dels* att till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter på extra stat för år 1916 anvisa ett förslagsanslag av 500,000 kronor;

dels ock att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag besluta:

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som prövas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där avgiften för vårdplats i allmän sjuksal icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag, dock att, där anstalt är avsedd för personer, tillhörande viss kommun eller landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må förledas av den omständigheten, att avgiften för vård av person från annan ort utgår med högre belopp;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning, att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknat antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn eller tuberkulossjukvårdsanstalt, som är avsedd för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Eders Kungl. Maj:t i övrigt må föreskriva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning,

har alltså

dels till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter på extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag av 500,000 kronor;

dels ock i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag beslutat:

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som prövas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där avgiften för vårdplats i allmän sjuksal icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag, dock att, där anstalt är avsedd för personer, tillhörande viss kommun eller landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må för-

anledas av den omständigheten, att avgiften för vård av person från annan ort utgår med högre belopp;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknat antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn eller tuberkulossjukvårdsanstalt, som är avsedd för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Eders Kungl. Maj:t i övrigt må föreskriva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

37:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 34 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 beviljat ett förslagsanslag å 10,000 kronor för beredande av *bidrag till medellösa eller mindre bemedlade personer för resor till och från de vid västkusten belägna statsunderstödda kustsanatorierna*, att utgå under de villkor Eders Kungl. Maj:t bestämmer.

38:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 35 därom gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 beviljat ett anslag av 2,700 kronor att användas till *stipendier för läkare, som genomgå utbildningskurser i tuberkulossjukvård*.

39:o) Eders Kungl. Maj:t har i förslaget till rikstat för år 1916 under »Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården», såsom oförändrat ordinarie anslag, reservationsanslag, till resestipendier för läkare, som anmäla sig vilja i utlandet studera tuberkulosens igenkännande, behandling eller hygien, uppfört ett belopp av 1,000 kronor.

Under återopande av vad riksdagen uti punkt 29 anfört får riksdagen anmäla, att riksdagen beslutat, att ordinarie reservationsanslaget till resestipendier för läkare, som anmäla sig vilja i utlandet studera tuberkulosens igenkännande, behandling eller hygien, å 1,000 kronor skall ur riksstaten för år 1916 uteslutas.

40:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 36 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för en följd av år ägt rum, till upprätthållande av verksamheten vid de genom medel ur Konung

Oscar II:s jubileumsfond inrättade *folksanatorierna* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 200,000 kronor att användas i enlighet med av Eders Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

41:o) I punkt 37 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1916 bevilja ett förslagsanslag å 60,000 kronor att användas till statsbidrag till understödjande av dispensärverksamhet under villkor i huvudsaklig överensstämmelse med de nu gällande.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, har på extra stat för år 1916 beviljat ett förslagsanslag å 60,000 kronor att användas till statsbidrag till understödjande av *dispensärverksamhet* under villkor i huvudsaklig överensstämmelse med de nu gällande.

42:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 38 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag av 15,000 kronor att enligt därom av Eders Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser användas till *bekostande av behandling enligt den s. k. ljusmetoden av medellösa, med sjukdomen »lupus vulgaris» behäftade personer från landsorten*, under villkor att genom bidrag från vederbörande landsting eller kommuner eller annorledes bestrides det belopp, som erfordras för patientens resa fram och åter mellan hemorten och den anstalt, där behandlingen äger rum, ävensom för hans underhåll, så länge behandlingen varar.

43:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 39 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 anvisat *dels för anordnande av kliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg* ett anslag av 76,650 kronor, *dels ock för anordnande av polikliniker vid nämnda anstalter* ett anslag av 9,000 kronor, båda beloppen att utgå under de villkor för anslagens åtnjutande, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bli bestämda.

44:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 40 föreslagit riksdagen att *dels* på extra stat för år 1916 anvisa ett anslag av 8,400 kronor att under de villkor, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bli bestämda, utgå såsom bidrag till underhåll av i samband med vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg anordnade skol- och uppfostringshem, *dels ock* medgiva, att härutöver må för enahanda ändamål användas de besparingar, som må uppkomma å det för samma ändamål på extra stat för år 1915 anvisade anslaget.

Ovanberörda besparingar beräknas av departementschefen komma att uppgå till omkring 19,000 kronor. Om härtill lägges det äskade anslagsbeloppet, 8,400 kronor, skulle alltså för ifrågavarande ändamål under år 1916 komma att stå till disposition ett belopp av 27,400 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har alltså *dels* på extra stat för år 1916 anvisat ett anslag av 8,400 kronor att under de villkor, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bli bestämda, utgå såsom *bidrag till underhåll av i samband med vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg anordnade skol- och uppfostringshem, dels ock* medgivit, att härutöver må för enahanda ändamål användas de besparingar, som må uppkomma å det för samma ändamål på extra stat för år 1915 anvisade anslaget.

45:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag av 15,000 kronor att användas *dels för bidrag till de vanföras jämte vårdares resor till eller från de i samband med vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg anordnade skol- och uppfostringshem och dels för bidrag till resor för de vanföra jämte vårdare till eller från nämnda vanförestalter, att utgå under de villkor för anslagets åtnjutande, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bli bestämda.*

46:o) Uti punkt 42 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1916 anvisa ett förslagsanslag av 45,000 kronor att användas *dels i överensstämmelse med förut angivna grunder till understöd åt de i Göteborg, Hälsingborg och Stockholm av föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra, dels ock för bekostande av dessa anstalters inspektion.*

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, har på extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag av 45,000 kronor att användas *dels i överensstämmelse med förut angivna grunder till understöd åt de i Göteborg, Hälsingborg och Stockholm av föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra, dels ock för bekostande av dessa anstalters inspektion.*

47:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 43 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående ny lagstiftning om skyddskoppypning, med uteslutande ur staten av anslaget till vaccinationens befrämjande, 7,700 kronor, i stället å ordinarie stat från och med år 1916 uppföra ett förslagsanslag till skyddskoppypningens anordnande av 46,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 12 mars 1915 till riksdagen avlåten proposition, nr 79, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden, föreslagit riksdagen att, under förutsättning att riksdagen antager av Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag om skyddskoppypning, med uteslutande ur riksstaten av anslaget till vaccinationens befrämjande, 7,700 kronor, i stället å ordinarie stat från och med år 1916 anvisa ett förslagsanslag till skyddskoppypningen av 46,000 kronor.

På sätt riksdagen i särskild skrivelse anmäler, har riksdagen beslutat, att det hittillsvarande reservationsanslaget till »vaccinationens befrämjande», 7,700 kronor, skall å ordinarie stat uppföras i riksstaten för år 1916.

48:o) I punkt 44 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bestridande av kostnaderna för skötseln av den å karantänsinrättningen å Kängö befintliga koloxidapparaten på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av högst 1,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft annat att mot framställningen erinra, än att anslaget synes böra betecknas såsom »förslagsanslag högst», har för bestridande av kostnaderna för skötseln av den å karantänsinrättningen å Kängö befintliga koloxidapparaten på extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag högst 1,000 kronor.

49:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 45 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 anvisat ett anslag av 500 kronor till *personligt lönetillägg åt karantänsläkaren vid karantänsinrättningen på Kängö Gustaf Ernst Hjortzberg* att utgå, så länge han under år 1916 på grund av Eders Kungl. Maj:ts förordnande uppehåller ifrågavarande karantänsläkarbefattning.

Sociala verk och inrättningar.

50:o) I punkt 46 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet på extra stat för år 1916 bevilja ett förslagsanslag av 244,870 kronor.

Till en början vill riksdagen erinra därom, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag samt i ämnet väckta motioner, på extra stat för år 1915 anvisat för ifrågavarande ändamål ett förslagsanslag av 213,645 kronor, varav till avlöningar och arvoden beräknats 59,745

kronor. Därefter har Eders Kungl. Maj:t den 11 december 1914 fastställt stat för anstalten för år 1915, slutande å ett belopp av 224,045 kronor. Anledningen till denna kostnadsökning är huvudsakligen att söka i det ombyte av ämbetslokal, anstalten den 1 oktober 1914 nödgats vidtaga.

Eders Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag innebär i jämförelse med den för år 1915 gällande staten en kostnadsökning av 20,825 kronor, vars olika poster framgå av följande tabell:

	1 9 1 5.	1 9 1 6.
	kr.	kr.
Avlöningar och arvoden	59,745	66,370
Läkarundersökning m. m.	28,500	30,000
Hyra	14,800	14,800
Ortsombud	59,000	66,000
Semester- och vikariatsersättningar m. m.	62,000	67,700
	224,045	244,870
Ökning	20,825	

Den å avlöningar och arvoden föreslagna ökningen föranledes därav, att å skaderegleringsbyrån skulle anställas en ny andra gradens tjänsteman, sekreterare, med en årlig avlöning av 5,600 kronor. Ökningen i övrigt är föranledd dels av en begärd ny vaktmästarbefattning, för vilken beräknats ett avlöningsbelopp av 1,175 kronor, dels ock därav, att för en vaktmästare beräknats ett ålderstillägg å 100 kronor. Å dessa posters slutsumma skall emellertid avdragas ett belopp av 250 kronor på grund av, att anstaltens förste vaktmästare åtnjuter förmånen av fri bostad. Ökningen å posten semester- och vikariatsersättningar m. m. är huvudsakligen föranledd därav, att antalet kvinnliga biträdesbefattningar ökats med 4.

Ehuru riksdagen icke kunnat undgå att hysa betänkligheter mot att å anstaltens skaderegleringsbyrå anställa en tjänsteman med enahanda ställning i avlöningshänseende som byråns chef, bortsett från denne sistnämnde tillkommande personligt lönetillägg, har riksdagen likväl, då behovet av den föreslagna förstärkningen av arbetskrafterna å byrån synes ådagalagt, icke velat motsätta sig ett bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Riksdagen vill emellertid framhålla, att riksdagen genom sitt bifall till inrättandet av ifrågavarande andra gradstjänst icke får anses i någon mån hava tagit ställning till frågan

om anstaltens och särskilt skaderegleringsbyråns slutliga organisation och att sålunda den nya tjänsten icke får utgöra hinder för genomförande av den organisation, som ur andra synpunkter kan finnas mest ändamålsenlig.

Beträffande de 4 nya kvinnliga biträdesbefattningarna samt den begärda vaktmästartjänsten har riksdagen icke funnit någon anledning till erinran.

Riksdagen, som ej heller i övrigt haft något att erinra mot ifrågasvarande framställning, har alltså för *upprätthållande av riks försäkringsanstaltens verksamhet* på extra stat för år 1916 beviljat ett förslagsanslag av 244,870 kronor.

51:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 47 föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1916 anvisa ett förslagsanslag av 35,900 kronor att användas till ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riks försäkringsanstalten.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har alltså på extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag av 35,900 kronor att användas till *ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riks försäkringsanstalten*.

52:o) I punkt 48 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 44,300 kronor.

För innevarande år är anvisat, dels för upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, ett belopp av 35,000 kronor, dels ock till ökning av arbetskrafterna hos styrelsen ett anslag av 9,300 kronor. Dessa båda anslag äro i det nu föreliggande förslaget sammanförda till ett anslag å 44,300 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning, har alltså för *upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 44,300 kronor.

53:o) I punkt 49 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att kvinnliga biträdet av första graden i socialstyrelsen Greta Oskara Josefina Redlund må från och med år 1915 komma i åtnjutande av första ålderstillägget till lönen med 200 kronor.

Sedermera har till riksdagens vederbörande utskott överlämnats av statskontoret den 3 och av löneregleringskommittén den 5 sistlidna mars i ärendet avgivna yttranden.

Statskontoret har därvid förklarat sig anse billigheten kräva att rätt till åtnjutande av det utav socialstyrelsen för ifrågavarande skrivbiträde föreslagna ålderstillägg varder henne beredd.

Löneregleringskommittén har — efter en redogörelse för dels vederbörliga delar av den av 1912 års riksdag antagna staten för socialstyrelsen med därvid fogade villkor och bestämmelser jämte de häri sedermera vidtagna ändringar dels ock biträdet Redlunds tjänste- och befordringsförhållanden — anfört följande:

»Den föreliggande framställningen till riksdagen avser, att fröken Redlund skulle få för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo jämväl den tid hon innehaft stadig anställning hos kommerskollegium, i likhet med vad som medgivits genom de vid 1912 års riksdag godkända avlöningsvillkoren för socialstyrelsen beträffande de kvinnliga biträden, som vid socialstyrelsens inrättande vid 1913 års ingång erhöilo ordinarie befattning.

Vad däremot beträffar den tid, fröken Redlund från och med år 1913 innehaft en å extra stat uppförd kvinnlig biträdesbefattning i socialstyrelsen, har av vederbörande departementschef uttalats den meningen, att hon med stöd av de år 1914 bestämda avlöningsvillkoren borde äga rätt att för erhållande av ålderstillägg få tillgodoräkna sig nyssnämnda tjänstetid hos socialstyrelsen.

Vid bedömande av föreliggande spörsmål är att bestämt fasthålla, att enligt nu gällande avlöningsvillkor för socialstyrelsen fröken Redlund icke kan anses hava någon som helst rätt att för åtnjutande av ålderstillägg räkna sig till godo tjänstgöring hos kommerskollegium.

Spörsmålet är alltså att bedöma uteslutande ur synpunkten av billighet.

Därvid torde till en början böra uppmärksammas, att, då i sammanhang med det första uppförandet av ordinarie kvinnliga biträdesbefattningar å staten för ett centralt ämbetsverk, reglerat i avlöningshänseende efter den s. k. statskontorstypen, blivit — i enlighet med vad på Kungl. Maj:ts förslag vid 1910 års riksdag första gången skedde vid godkännande av ny stat för fängvårdsstyrelsen — tillerkänt biträde förmånen att för ålderstillägg få räkna sig till godo tid, varunder biträdet före den nya statens ikraftträdande innehaft stadig anställning hos ämbetsverket utan att dock hava varit innehavare av någon *vare sig å ordinarie eller å extra stat* uppförd befattning, denna förmån icke haft sin motsvarighet vid nyinrättandet av ordinarie befattningar, avsedda för manliga innehavare.

Då detta sålunda är en vissa kvinnliga befattningshavare tillerkänd särskild undantagsförmån, synes det kommittén, att därutinnan finnes mycket vägande skäl att iakttaga all nödig varsamhet i fråga om medgivande av dylik förmån för kvinnlig befattningshavare, som vid en senare tidpunkt erhåller ordinarie anställning inom vederbörande ämbetsverk, framför allt om ett sådant medgivande skulle kunna befaras medföra avsevärda konsekvenser beträffande eventuella framställningar i fråga om andra kvinnliga befattningshavare.

Det torde vara av så mycket större vikt att härvidlag iakttaga varsamhet som bestämmelsen i fråga varit föremål för en vidsträcktare tillämpning än avsett varit, vilket ock föranlett Kungl. Maj:t att, efter det riksdagen yttrat sig i ärendet, den 25 september 1914 utfärda kungörelse angående förtydligande av gällande bestämmelser i fråga om rätt för kvinnligt biträde att i visst fall för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig tillgodo föregående anställningstid (svensk författningssamling nr 420).

Vad nu föreliggande fall beträffar, torde det emellertid icke kunna förnekas, att sådana särskilda omständigheter föreligga, att ett bifall till framställningen näppeligen torde kunna anses komma att medföra några mera betydande konsekvenser.

Såsom av det föregående framgår, upptogos i Kungl. Maj:ts förslag vid 1912 års riksdag, bland andra ordinarie befattningshavare, även 8 kvinnliga skrivbiträden av lägre grad hos socialstyrelsen. Riksdagen ansåg emellertid, att beräknad avlöning för, bland andra, ett skrivbiträde av lägre grad borde överföras från ordinarie till extra stat.

Kungl. Maj:t uppfattade riksdagens ifrågavarande beslut sålunda, att Kungl. Maj:t i samband med fastställandet av staten för socialstyrelsen föreskrev att, utöver de i staten upptagna befattningshavare, skulle vara hos styrelsen anställda, bland andra, ett kvinnligt skrivbiträde av lägre grad med arvode till samma belopp, som begynnelseavlöningen till ordinarie sådant biträde och av vilket belopp viss del skulle anses motsvara lön och viss del tjänstgöringspenningar. Tillika föreskrev Kungl. Maj:t att från den del av arvodet, som ansåges motsvara lön, skulle avdragas visst mot avgifter för ordinarie befattningshavares pensionering svarande avrundat belopp. För det extra biträdet skulle i tillämpliga delar gälla de för de ordinarie befattningshavarna fastställda avlöningsvillkoren.

Redan vid 1914 års riksdag medgavs, att antalet ordinarie kvinnliga biträdesbefattningar av lägsta grad hos socialstyrelsen fick höjas till det av Kungl. Maj:t i 1912 års proposition föreslagna, till följd

varav den ifrågavarande extra biträdesbefattningen förändrades till ordinarie befattning.

Vid nu angivna förhållanden lär det icke kunna bestridas, att den extra befattning inom socialstyrelsen, varom nu är fråga, till sin natur kom att stå de ordinarie befattningarna inom styrelsen mycket nära, och att följaktligen ur billighetens synpunkt fog icke torde saknas att tillerkänna fröken Redlund, vilken förordnades å den nyinrättade extra biträdesbefattningen samtidigt med att de motsvarande ordinarie befattningarna besattes med sina första innehavare, enahanda förmån att tillgodoräkna sig viss föregående tjänstgöring hos kommerskollegium, som på sin tid medgivits de första innehavarna av de ordinarie befattningarna.»

På grund av vad sålunda i ärendet förekommit och med särskild hänsyn därtill att, såsom av löneregleringskommittén framhållits, ett bifall till framställningen näppeligen torde kunna anses komma att medföra några mera betydande konsekvenser, har riksdagen medgivit, att kvinnliga biträdet av första graden i socialstyrelsen Greta Oskara Josefine Redlund må från och med år 1915 komma i åtnjutande av första ålderstillägget till lönen med 200 kronor.

54:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 50 därom gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag av 25,000 kronor att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande och användas till *ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister*.

55:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 51 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för år 1916 på extra stat anvisat ett förslagsanslag av 65,000 kronor att i och för *befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket* utgå i huvudsaklig överensstämmelse med de av riksdagen tidigare godkända grunder.

56:o) Under punkt 52 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på avlåtande av proposition angående underlättande av medellösa arbetssökandes resor för tillträdande av plats, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats å annan ort, för ändamålet beräkna ett förslagsanslag på extra stat för år 1916 av 10,000 kronor.

Därefter har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 20 april 1915 avlåten proposition (nr 161), under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att det på extra stat för år 1915 anvisade förslagsanslag av högst 10,000 kronor att ställas till förfogande av Sveriges offentliga

arbetsförmedling till täckande av viss del av de utgifter, arbetsförmedlingen nödgas vidkännas för förskottering av resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats plats å annan ort, må i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunder under år 1916 utgå såsom bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort, än där de vistas.

För vartdera av åren 1913, 1914 och 1915 har riksdagen på extra stat anvisat ett förslagsanslag av högst 10,000 kronor, att ställas till förfogande av Sveriges offentliga arbetsförmedling till täckande av viss del av de utgifter, arbetsförmedlingen nödgas vidkännas för förskottering av resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats plats å annan ort.

Därefter har 1914 års senare riksdag på extra stat för år 1915 anvisat ett förslagsanslag av 20,000 kronor att i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över civilärenden för den 17 september 1914 angivna grunder utgå som bidrag till förenämnda resekostnader. Eders Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande förslag innebär, att det för år 1915 anvisade anslaget å 10,000 kronor, vilket angives icke till någon del skola komma att tagas i anspråk under samma år, i stället skulle utgå under år 1916 under enahanda villkor, som bestämts beträffande ovannämnda anslag å 20,000 kronor. Något särskilt anslag för ändamålet erfordras sålunda icke för år 1916.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot vad sålunda föreslagits, har medgivit, att det på extra stat för år 1915 anvisade förslagsanslag av högst 10,000 kronor att ställas till förfogande av Sveriges offentliga arbetsförmedling till täckande av viss del av de utgifter, arbetsförmedlingen nödgas vidkännas för förskottering av resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats plats å annan ort, må i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 20 april 1915 angivna grunder under år 1916 utgå såsom bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort, än där de vistas.

57:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 53 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för flera föregående år ägt rum, såsom *bidrag till det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 750 kronor.

58:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 54 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för inrevarande år ägt rum,

för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 88,000 kronor.

59:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 55 därom gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för de senaste åren ägt rum, såsom *bidrag till bestridande av kostnaderna under år 1916 för den av föreningen för arbetarskydd i Stockholm anordnade permanenta utställningen av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 4,000 kronor.

60:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 56 föreslagit riksdagen att från och med år 1916 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till sjukkasseväsandets befrämjande med 143,200 kronor eller från 1,256,800 kronor till 1,400,000 kronor.

Riksdagen, som funnit behovet av den föreslagna anslagsökningen ådagalagt, har alltså från och med år 1916 höjt det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *sjukkasseväsandets befrämjande* med 143,200 kronor eller från 1,256,800 kronor till 1,400,000 kronor.

61:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 57 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *understödjande av sjukkasor, som meddela moderskapsunderstöd*, på extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag av 50,000 kronor att fördelas i enlighet med de grunder och på de villkor, som av Eders Kungl. Maj:t bestämmas.

62:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 58 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 anvisat ett anslag av 6,000 kronor att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för uppehållande under nämnda år av *tillsyn över understödsföreningarna*.

63:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 59 föreslagit riksdagen att såsom bidrag för år 1916 till internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 750 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, har alltså såsom bidrag för år 1916 *till internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 750 kronor.

64:o) Ut i punkt 60 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående anslag till alkoholistvård, som kunde komma att avlätas, tillsvidare för ändamålet beräkna ett anslag å extra stat för år 1916 av 244,000 kronor.

Därefter har Eders Kungl. Maj:t i en den 16 april 1915 till riksdagen avlåten proposition (nr 166) under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1916 anvisa:

dels ett förslagsanslag av 30,000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna för statens vårdanstalt för alkoholister å Venngarn;

dels ett förslagsanslag av 125,000 kronor såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader;

dels ett förslagsanslag av 10,000 kronor till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister, handräckning, läkarutlåtanden, vittnesersättningar m. m.;

dels ett anslag av 30,000 kronor såsom bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter;

dels ock ett anslag av 3,600 kronor till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvård,

eller sålunda till bestridande av kostnader för alkoholistvården tillhopa 198,600 kronor.

I anledning av Eders Kungl. Maj:ts proposition i ämnet (nr 155) har 1914 års senare riksdag *dels* medgivit, att Venngarns kungsgård i St. Olovs socken av Stockholms län finge den 14 mars 1915 upplåtas till anordnande av en statens vårdanstalt för alkoholister, *dels* på extra stat för år 1915 anvisat ett belopp av 373,500 kronor, därav 293,500 kronor för anordnande av nämnda vårdanstalt och 80,000 kronor för anstaltens förseende med inventarier, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel redan under år 1914 utanordna därav erforderliga belopp, *dels ock* å extra stat för år 1915 anvisat ett förslagsanslag av 10,000 kronor för bestridande av anstaltens driftkostnader.

Eders Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande proposition har grundats på avgivet utlåtande av kommitterade för verkställande av utredning *dels* angående behovet och beskaffenheten av sådana statsanstalter för vård av alkoholister, som avses i 2 § av interneringslagen, *dels* rörande statsbidrag till alkoholistanstalter, som av Kungl. Maj:t erkännas såsom allmänna, *dels ock* rörande anslag till övriga enskilda alkoholistanstalter, i vilket utlåtande kommitterade framlagt förslag till bestämmelser, avseende en enhetlig och fullständig reglering av alkoholistvården. Denna kommer att med hänsyn till interneringslagen huvudsakligen bedrivas å tre slags anstalter nämligen statsanstalter och erkända anstalter, vilka båda äro att anse såsom allmänna och sålunda avsedda för vård av internerade, samt enskilda anstalter.

Statsanstalt är avsedd för alkoholister, om vilkas intagande å allmän anstalt Kungl. Maj:ts befallningshavande förordnat (tvångs-

internerade) och företrädesvis för sådana, som på grund av farlighet, brottslighet, svårhanterlighet eller dåligt inflytande på medpatienter måste anses kräva en mer sträng och noggrann vård.

Å de erkända anstalterna skulle mottagas ej blott tvångsinternerade utan även personer, som sökt inträde enligt 26 § interneringslagen (frivilligt internerade). Till erkänd anstalt skulle kunna överflyttas patient, som varit intagen å statsanstalt och befunnits lämpligen kunna vårdas under lindrigare regim. För enskilda anstalter med statsbidrag skulle i åtskilliga avseenden gälla samma bestämmelser som för erkända anstalter. Enskilda alkoholistanstalter utan statsbidrag skulle tillsvidare ej inbegripas under regleringen rörande alkoholistvården.

Uppsikten över de allmänna alkoholistanstalterna skulle anförtros åt socialstyrelsen.

Departementschefen har emellertid, då den erfarenhet, som förefunnes rörande alkoholisters behandling, vore ganska obetydlig samt auktoriteterna på förevarande område företrädde mycket olikartade meningar, ansett försiktigheten bjuda att ej ännu söka åvägabringa någon dylik fullständig reglering av alkoholistvården.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition avser därför att bereda erforderliga anslag till särskilda sidor av den alkoholistvård, som under år 1916 kommer att förefinnas.

Sakkunniga för uppgörande av förslag till en statsanstalt vid Venn-garn hava framlagt följande förslag till stat för anstalten:

Utgifter.

Avlöningar	kronor	30,000: —
Utspisning för personal, 15 personer 365 dagar à 0,80	»	4,380: —
» » patienter, 100 » 350 » à 0,80	»	28,000: —
Beklädnad	»	1,000: —
Värme och lyse	»	13,000: —
Tvätt och renhållning	»	2,000: —
Fastighetens underhåll	»	4,000: —
Underhåll och nyanskaffning av inre inventarier	»	1,000: —
Inköp av arbetsmaterial	»	3,000: —
Underhåll och anskaffning av jordbruksinventarier, inköp av utsäde, foder etc.	»	6,000: —
Flitpenningar	»	6,000: —
Läkemedel och instrument	»	1,000: —
Diverse omkostnader	»	3,620: —
Summa kronor		103,000: —

Inkomster.

Avgifter för 100 patienter à 1,50 under 350 dagar	kronor	52,500: —
Inkomst av patienternas arbete inom anstalten	»	10,000: —
Inkomst av jordbruk och trädgård	»	15,000: —
Statens tillskott	»	25,500: —
Summa kronor		103,000: —

Därefter hava emellertid de sakkunniga avgivit nedanstående förteckning över den för anstalten erforderliga personalen jämte för densamma beräknade avlöningsbelopp, uppgående allenast till en summa av 27,000 kronor.

Föreståndare	4,000 kronor,
läkare	2,000 »
predikant	600 »
bokhållare	1,600 »
husfader	1,600 »
befallningsman	1,600 »
maskinist	1,200 »
3 vårdare	3,000 »
4 »	2,400 »
1 sjukvårdare (eller sköterska)	600 »
hushållerska	600 »
bagerska	400 »
tvätterska	400 »
3 köksbiträden	750 »
trädgårdsmästare	1,000 »
ladugårdsförman	900 »
stallförman	800 »
fördräng	800 »
extra personal och vikariatsarvoden	2,750 »
27,000 kronor.	

Beträffande det för avlöningar beräknade beloppet 27,000 kronor, har departementschefen på grund av uti avgivna yttranden gjorda erinringar och med hänsyn till den stora betydelse det måste hava för alkoholistvården, att statens alkoholistanstalt å Venngarn blir utrustad med en såväl kvalitativt som kvantitativt fullt tillfredsställande personal, ansett ifrågavarande anslagspost böra höjas till det ursprungligen

beräknade beloppet, 30,000 kronor. Om avlöningsbeloppen för de särskilda befattningshavarna skulle, anför departementschefen vidare, det sedermera ankomma på Eders Kungl. Maj:t eller i vissa fall måhända lämpligare på uppsiktsmyndigheten eller anstaltens styrelse att bestämma.

Beträffande patientavgiften har kommitterade ansett densamma böra utgå med 1 krona 50 öre för vård dag, under det de sakkunniga och medicinalstyrelsen hålla före, att ifrågavarande avgift borde nedsättas till 1 krona för dag. Socialstyrelsen har ansett att åtskilliga skäl tala för vårdavgiftens fastställande till 1 krona 50 öre. Å andra sidan måste erkännas, att fall torde kunna förekomma, där en sådan avgift skulle verka som ett oöverstigligt hinder för ernående av en måhända synnerligen välbehövlig internering. Till undvikande av dylika konsekvenser syntes det kunna ifrågasättas, om icke anstaltens styrelse skulle kunna bemyndigas att i särskilt ömmande fall, d. v. s. då vårdbehovet vore särskilt trängande men förmågan att bära kostnaderna för vården särskilt svag, medgiva nedsättning av avgiften till 1 krona för ett visst antal, t. ex. högst en tredjedel av det för anstalten avsedda patientantalet.

Departementschefen ansluter sig till det lägre avgiftsbeloppet samt anför, att socialstyrelsens förslag visserligen skulle bryta udden av gensagorna mot det högre avgiftsbeloppet; men otvivelaktigt skulle mycket stora svårigheter möta att avgöra, i vilka fall den lägre avgiften skulle medgivas.

Det ingivna statförslaget skulle sålunda, enligt vad departementschefen här efter anför, ändras i två avseenden. Det å inkomstsidan upptagna beloppet för patientavgifter, 52,500 kronor, skulle minskas med 17,500 kronor och slutsumman för avlöningen ökas med 3,000 kronor. Härigenom uppstode en brist i den föreslagna staten å 20,500 kronor att täckas genom ytterligare statsanslag. Då det i staten beräknade anslagsbeloppet uppginge till 25,500 kronor, skulle sålunda förenämnda ändringar medföra, att det årliga anslagsbehovet ökades till 46,000 kronor.

Enligt vad upplyst blivit, lär emellertid anstalten icke komma att öppnas före den 1 juli 1916. Departementschefen har likväl icke ansett lämpligt att nedsätta det för nämnda år erforderliga anslaget till hälften eller 23,000 kronor, enär dels vissa befattningar kunde behöva tillsättas före nyssnämnda dag, dels ock inkomsterna av patienternas arbete samt av jordbruk och trädgård under den första verksamhetstiden knappast kunde förväntas uppgå till därför beräknade belopp. Departementschefen har stannat vid en ökning, motsvarande ett kvartals avlöningar, eller

7,000 kronor. Anslaget har sålunda för år 1916 beräknats till ett belopp av 30,000 kronor.

Kommitterade hava vidare framlagt förslag till grunder för tilldelande av statsbidrag åt erkända och enskilda alkoholistanstalter, enligt vilka grunder dylikt bidrag skulle utgå till erkända anstalter med 1 krona 50 öre för tvångsinternerade och 1 krona 25 öre för frivilligt internerade samt till enskilda anstalter med 1 krona, allt per dag och patient, som vårdats å anstalten. Statsbidrag skulle icke utgå för vård av patienter, för vilka erlagts högre vårdavgift än 1 krona 50 öre. Enskilda anstalter, som redan erhållit statsunderstöd, skulle dock efter prövning i varje särskilt fall kunna tilldelas sådant understöd jämväl där vårdavgiften uppgått till högst 3 kronor.

I fråga om de föreslagna beloppen har departementschefen anslutit sig till kommitterades förslag, dock under uttalande av att desamma icke borde fastslås såsom under alla förhållanden gällande utan vara att anse såsom maximibelopp.

Med anledning av att socialstyrelsen ifrågasatt lämpligheten av att göra statsbidraget beroende därav, att patientavgiften ej överstege 1 krona 50 öre eller, i fråga om redan befintliga anstalter med statsbidrag, 3 kronor, då en sådan bestämmelse i många fall skulle omöjliggöra upprättandet av anstalter med något högre ehuru skäligen måttliga patientavgifter, har departementschefen uttalat sig för, att statsbidrag skulle kunna tilldelas alla anstalter, oavsett om de äro redan befintliga eller ej, för patienter, varför erlades vårdavgift ej överstigande 3 kronor.

Beträffande sättet för beräkandet av statsbidrag har kommitterades förslag, att bidraget skulle utgå efter vårddagar i stället för såsom hittills väsentligen efter antalet befintliga vårdplatser, mött starka gensagor från de nuvarande anstalternas sida, vilka befara, att detta beräkningssystem skulle medföra en försämring av anstalternas ekonomiskt skäligen svaga ställning.

Socialstyrelsen medger, att goda skäl kunna anföras till förmån för kommitterades förslag, men befara, att härigenom utsikterna skulle minskas att erhålla tillräckligt antal vårdplatser. Styrelsen föreslår därför en kombinerad beräkningsgrund, enligt vilken statsbidraget till alkoholistanstalternas driftkostnader skulle utgå med dels ett fast belopp, motsvarande hälften av det föreslagna statsbidraget per patient och dag, mångfaldigat med antalet dagar på året och befintliga vårdplatser, och dels ett belopp, svarande mot nämnda hälft, mångfaldigat med summan av de särskilda patienternas vårddagar under året. Det förstnämnda beloppet skulle kunna utbetalas i förskott.

Departementschefen har anslutit sig till socialstyrelsens förslag, dock med det tillägg, att anstalterna skulle medgivas en viss övergångstid för att anpassa sig efter de nya förhållandena. I sådant syfte har departementschefen föreslagit, att anstalterna under de närmaste tre åren i regel skulle tillförsäkras ett statsbidrag, uppgående till minst det belopp, som anstalten uppburit för nästföregående år, minskat med 10 procent.

Under antagande att interneringslagen skulle komma att träda i kraft den 1 juli 1916 har departementschefen beräknat erforderligt statsbidrag för förra hälften av nämnda år till 41,860 kronor.

Antalet av de enskilda anstalter, som kunde komma att bli erkända, låte sig icke beräknas. Med ett antaget statsbidrag av i medeltal 1 krona 25 öre för vård dag skulle emellertid för årets senare hälft erfordras ett anslag av 52,612 kronor 50 öre.

Toges hänsyn till 2 planerade anstalter, en för Stockholm och en för Göteborg, skulle ytterligare erfordras ett belopp av 34,312 kronor 50 öre.

Sammanlagda beloppet skulle sålunda uppgå till 128,785 kronor, vilken summa departementschefen emellertid, då full beläggning icke kunde förväntas, avrundat till 125,000 kronor.

För anstaltsvård åt farliga alkoholister, som enligt myndighets beslut skola interneras och för vilka kostnaden skall gäldas av statsverket, för internering på ansökan av polismyndighet, för patienters resa vid överflyttning m. m. samt för bestridande av kostnad för polismyndighets handräckning vid patienters internerande å anstalt hava kommitterade beräknat ett belopp av 17,300 kronor.

Departementschefen har av anförda skäl ansett nämnda belopp kunna för år 1916 nedsättas till 10,000 kronor.

Härefter har till behandling upptagits särskilda till Eders Kungl. Maj:t ingivna framställningar om anslag till anstalters byggnader, inventarier m. m. I sådant avseende föreslås statsanslag till nedan angivna ändamål enligt följande fördelning:

Till bestridande av kostnaderna för ett ved- och materialskjul vid kuranstalten Solvik å Styrsö	kronor	800: —
såsom bidrag till kostnaderna för vissa ändrings- och reparationsarbeten vid Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö ävensom för inköp av skärma-		

Transport kronor	800: —
------------------	--------

	Transport kronor	800: —
skin och stilar för bokbinderiarbete samt en utombordsmotor åt hemmet	»	1,422: —
såsom bidrag till kostnaderna för uppförande av finsk badstu med karbad och dusch samt tvättstuga med ångtork och mangelbod vid frälsningsarméns alkoholisthem för mindre bemedlade å Kurön	»	8,000: —
till uppförande av en ny anstaltsbyggnad för Floda-kolonien nr 2 i Hästveda	»	9,870: —
till uppförande av en svinhusbyggnad vid arbets-hemmet Björknäs	»	4,000: —
eller tillhopa kronor		24,092: —

Med hänsyn till önskvärldheten av att vid tiden för interneringslagens ikraftträdande äga tillgång till ett ökat antal vårdplatser har den begärda anslagssumman förhöjts till 30,000 kronor.

Med anledning av vad av kommitterade, i avseende å önskvärldheten att underlätta tillkomsten av ökat antal vårdplatser, framhållits därom, att militära lägerplatser, som icke vidare användas för sitt ändamål, lämpligen kunde tagas i anspråk för anordnande av allmänna alkoholistanstalter samt att jämväl andra kronan tillhöriga domäner torde väl lämpa sig för enahanda användning, har departementschefen anfört följande:

»Vad kommitterade sålunda föreslagit, vore utan tvivel ägnat att kraftigt främja tillkomsten av erkända anstalter. Enligt vad jag inhämtat, föreligger för närvarande en framställning om rätt till disponerande för ifrågavarande ändamål av en förutvarande militär lägerplats. Med hänsyn till de jämförelsevis stora områden, som i allmänhet torde erfordras för anordnande av alkoholistanstalter, eller av andra skäl torde visserligen hinder lätteligen kunna möta för tillmötesgående av framställningar i nu berörda syfte. I sådana fall, där avsevärdare olägenheter eller förluster för statsverket icke kunna förväntas uppkomma därav, anser jag emellertid landsting, kommuner, föreningar, stiftelser och enskilda, vilka ännu uppföra erkända alkoholistanstalter, böra, efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan och på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, kunna erhålla upplåtelse av för anläggningen erforderlig, kronan tillhörig mark i enahanda omfattning,

som är stadgad i fråga om upplåtelse av kronomark till tuberkulos-sjukvårdsanstalter.»

Enligt vad ovan anförts, skulle uppsikten över de allmänna alkoholanstalterna tillkomma socialstyrelsen. Kommitterade hava ansett, att härtill bör knytas en inspektionsverksamhet, förnämligast avseende kontroll på ort och ställe över anstalters iakttagande av gällande författningar, fastställda villkor för statsbidrag samt andra meddelade föreskrifter. Inspektionen skulle vidare gälla lokala anordningars lämplighet, patienters utspisning och vård, anstalternas ekonomiska förhållanden samt deras ändamålsenliga skötsel överhuvud. För fullgörandet av dessa uppdrag hava kommitterade föreslagit inrättandet av en inspektörsbefattning inom socialstyrelsen.

Medicinalstyrelsen ansluter sig till kravet på central inspektion, men håller före, att densamma tillsvidare torde bliva mindre omfattande med hänsyn till anstalternas ringa antal.

Departementschefen har ansett, att de ifrågavarande uppgifterna skulle kunna behörigen tillgodoses inom ramen av ett belopp, som tillsvidare bör begränsas till 3,600 kronor för år räknat. Med hänsyn till det omfattande organisationsarbete, som måste föregå interneringslagens ikraftträdande, bör, anför departementschefen vidare, sådant biträde stå till uppsiktsmyndighetens förfogande under hela året 1916 och sålunda det nyss angivna beloppet i sin helhet nu anvisas.

Beträffande det begärda anslaget till driftkostnader vid statsanstalten å Venngarn anser sig riksdagen böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag, i vad det avser vårdavgiften å anstalten.

Vad däremot angår frågan om avlöning åt befattningshavare vid anstalten vill riksdagen till en början framhålla, att, vid det förhållande att något definitivt förslag till stat för nämnda befattningshavare ännu ej upprättats, riksdagen icke kunnat ingå i en närmare prövning av vare sig antalet befattningshavare eller de ifrågasatta avlöningsbeloppen. Riksdagen har emellertid icke kunnat undgå att uppmärksamma, att Eders Kungl. Maj:ts förslag i båda dessa avseenden innebär en ökning mot vad förut beräknats, och detta innan ännu anstalten trätt i verksamhet.

Såsom ovan nämnts, har departementschefen anfört, att det skulle ankomma på Eders Kungl. Maj:t eller i vissa fall underordnad myndighet att bestämma om avlöningsbelopp för de särskilda befattningshavarna. En sådan anordning kan riksdagen icke medgiva. Riksdagen anser sig i stället kunna förvänta, att Eders Kungl. Maj:t vid början av nästkommande riksdag framlägger förslag till stat för anstaltens

personal, på det att riksdagen må kunna fatta beslut i frågan i så god tid, att de löneförmåner, som för år 1917 må komma att beviljas, skola kunna, åtminstone i huvudsak, vinna tillämpning jämväl under år 1916.

Då emellertid anstalten beräknats träda i verksamhet under nästkommande år och anslag sålunda redan nu erfordras för anstaltens driftkostnader, har riksdagen beviljat det härför av Eders Kungl. Maj:t äskade beloppet av 30,000 kronor, varvid riksdagen emellertid förutsätter, att det för samma ändamål på innevarande års stat beviljade anslag å 10,000 kronor kommer att statsverket besparas.

Mot de begärda anslagen till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader samt till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister, handräckning m. m. har riksdagen intet att erinra.

Vad angår sättet för beräkning av statsbidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalter, har riksdagen funnit övervägande skäl tala för att dylikt bidrag beräknas efter antalet vård dagar. Med hänsyn till önskvärdheten av att icke alltför stora rubbningar förorsakas i de nuvarande anstalternas ekonomi, har riksdagen emellertid ansett sig böra biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag om en övergångstid av tre år, under vilken anstalterna i regel skulle tillförsäkras ett statsbidrag, uppgående till minst det belopp, vederbörande anstalt uppburit för nästföregående år, minskat med 10 procent.

Med anledning av departementschefens uttalande beträffande användandet av militära lägerplatser för anordnande av allmänna alkoholistanstalter har riksdagens vederbörande utskott under hand inhämtat, att proposition i ämnet lärer vara att förvänta till en kommande riksdag. Vid sådant förhållande anser riksdagen något yttrande i denna del icke erforderligt.

Det till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvård begärda anslaget å 3,600 kronor har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Riksdagen har alltså med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning på extra stat för år 1916 anvisat:

dels ett förslagsanslag av 30,000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister;

dels ett förslagsanslag av 125,000 kronor såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader;

dels ett förslagsanslag av 10,000 kronor till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister, handräckning, läkarutlåtanden, vittnesersättningar m. m.;

dels ett anslag av 30,000 kronor såsom *bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter*;

dels ock ett anslag av 3,600 kronor till *sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvård*,

eller sålunda till bestridande av kostnader för alkoholistvården tillhopa 198,600 kronor.

65:o) Ut i punkt 61 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående anslag till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder, som kunde komma att avlåtas, tills vidare för ändamålet beräkna ett anslag å extra stat för år 1916 av 70,000 kronor.

Därefter har Eders Kungl. Maj:t uti en den 16 april 1915 till riksdagen avlåten proposition (nr 143), under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels att till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder på extra stat för år 1916 anvisa ett anslag av 69,400 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna erforderliga belopp;

dels ock besluta, att av nämnda belopp skola under de villkor, som av Eders Kungl. Maj:t provas lämpliga, utgå:

till främjande av svenska sällskapets för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade nykterhetssällskapets verksamhet under år 1916	kronor 8,000: —
till främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet under år 1916	» 3,000: —
till främjande av järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1916	» 2,000: —
till främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1916 ..	» 4,000: —
till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1916	» 8,000: —
såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet under år 1916	» 750: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid vårdhemmet Berga	» 8,650: —
<hr/>	
Transport kronor 34,400: —	

	Transport kronor	34,400: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid jordbrukskolonien Floda nr 1	»	12,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid jordbrukskolonien Floda nr 2	»	3,000: —
såsom understöd för år 1915 åt frälsningsarméns alkoholisthem å Kurön	»	12,000: —
såsom bidrag till verksamheten vid arbetshemmet Björknäs under år 1915	»	3,500: —
såsom bidrag till verksamheten vid alkoholisthemmet Gälegården under år 1915	»	1,500: —
Summa kronor		66,400: —

samt att återstående 3,000 kronor skola ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för främjande på annat sätt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

Vid behandlingen av frågan om auslag till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1916 har departementschefen meddelat, att han i anledning av en i tidningspressen förekommande uppgift, att representantförsamlingens upplysningsbyrå lämnat en, för övrigt felaktig, upplysning om namngiven persons förhållande till nykterhetsfrågan, inhämtat yttrande från styrelsen för byrån rörande dess ställning till det anmärkta förfarandet.

På grund härav hade departementschefen från styrelsen fått mottaga en skrivelse, vari styrelsen meddelat, att den icke underlåtit att inskrida i anledning av den i pressen gjorda anmärkningen. Vid sammanträde den 8 innevarande april hade sålunda ärendet tagits under övervägande. Byråföreståndaren hade därvid förklarat, att det i pressen omnämnda fallet, då upplysning lämnats angående enskild persons ställning till nykterhetsfrågan, tillkommit utan hans vetskap och mot hans vilja. Det å byrån anställda biträdet hade, utan att vara därtill berättigat, tagit sig för att under byråföreståndarens vistelse å sjukhus i byråns namn avfatta och avsända svar på den inkomna förfrågan. Sedan styrelsen konstaterat, att skrivelsen i fråga tillkommit på omförmålt sätt, hade styrelsen beslutat att, med beklagande av vad som inträffat, dels inskräpa hos de å byrån tjänstgörande, att det icke låge inom byråns uppgift att lämna upplysning rörande enskilda personers ställning till nykterhetsfrågan, dels uppdraga åt ordföranden att vidtaga nödiga åt-

gärder, så att ett upprepande av det oegentliga förfarandet ej måtte kunna äga rum.

Med hänsyn till denna styrelsens förklaring och då upplysningsbyrån, vars verksamhet, sådan den fastställts enligt för byrån gällande instruktion, varav departementschefen tagit del, otvivelaktigt vore av stor betydelse för nykterhetsarbetets främjande, syntes under år 1916 vara i behov av anslag till samma belopp som senast utgått, ansåge sig departementschefen oförhindrad att tillstyrka den föreliggande ansökningsen.

Under uttalande av sin anslutning till vad departementschefen sålunda anfört, vill riksdagen tillika framhålla, att riksdagen finner det i hög grad klandervärt, att upplysningar rörande enskilda personers ställning till nykterhetssaken lämnats från byrån, samt att riksdagen förväntar att det klandrade förfaringssättet icke kommer att upprepas.

Riksdagen, som i övrigt icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har alltså

dels till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder på extra stat för år 1916 anvisat ett anslag av 69,400 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna erforderliga belopp;

dels ock beslutat, att av nämnda belopp skola under de villkor, som av Eders Kungl. Maj:t provas lämpliga, utgå:

till främjande av svenska sällskapets för nykterhet och folkuppföstran, det år 1837 stiftade nykterhetssällskapets verksamhet under år 1916	kronor	8,000: —
till främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet under år 1916	»	3,000: —
till främjande av järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1916	»	2,000: —
till främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1916	»	4,000: —
till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1916	»	8,000: —
såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet under år 1916	»	750: —

Transport kronor 25,750: —

	Transport	kronor 25,750: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid vårdhemmet Berga	»	8,650: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid jordbrukskolonien Floda nr 1	»	12,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid jordbrukskolonien Floda nr 2	»	3,000: —
såsom understöd för år 1915 åt frälsningsarméns alkoholisthem å Kurön	»	12,000: —
såsom bidrag till verksamheten vid arbetshemmet Björknäs under år 1915	»	3,500: —
såsom bidrag till verksamheten vid alkoholisthemmet Gälegården under år 1915	»	1,500: —
		<hr/>
		Summa kronor 66,400: —

samt att återstående 3,000 kronor skola ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för främjande på annat sätt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

66:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 62 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m.*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag å 381,000 kronor.

67:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 63 föreslagit riksdagen att för år 1916 på extra stat bevilja *dels* ett förslagsanslag av 4,500,000 kronor för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring, *dels ock* ett förslagsanslag av 125,000 kronor till gäldande av statens bidrag för samma år till den jämlikt samma lag anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkring.

Riksdagen har för år 1916 på extra stat beviljat *dels* ett förslagsanslag av 4,500,000 kronor för bestridande av *den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring*;

dels ock ett förslagsanslag av 125,000 kronor till gäldande av *statens bidrag för samma år till den jämlikt samma lag anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkring*.

68:o) I punkt 64 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1916 anvisa ett anslag av 200,000 kronor att i enlighet med de föreskrifter, som av Eders Kungl. Maj:t meddelas,

användas för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.

För ifrågavarande ändamål har 1914 års senare riksdag medgivit att av pensionsstyrelsen finge disponeras ett belopp av högst 200,000 kronor, att utgå med högst 50,000 kronor av det för år 1914 av riksdagen på extra stat anvisade förslagsanslag för bestridande av på staten belöpande kostnad för genomförande av en allmän pensionsförsäkring samt med återstående belopp av det förslagsanslag för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt pensionsförsäkringslagen, som riksdagen för år 1915 anvisat.

I samband med nu ifrågavarande anslagsäskande har departementschefen anfört bland annat följande. Vid avgivande av förslag till föreskrifter rörande användningen av de för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet anvisade medel hemställde pensionsstyrelsen, att dessa medel borde få användas jämväl såsom bidrag till underhåll åt en sjukbehandlad persons familj. Såsom skäl härför anförde styrelsen, att det med all sannolikhet torde komma att inträffa fall, där det mötte svårighet att börja eller fullfölja sjukbehandling, därest icke den sjukes familj tilldelades något understöd under behandlingen. Visste däremot vederbörande, att hans familj ej under tiden vore lämnad på bar backe, ansåg styrelsen, att det skulle gå lättare att förmå honom att underkasta sig sjukbehandling. Departementschefen har funnit detta styrelsens förslag i allo beaktansvärt, men då en dylik användning av de ifrågavarande medlen icke var avsedd eller ens på tal vid anslagsfrågans behandling i riksdagen, har departementschefen ansett sig förhindrad tillstyrka, att föreskrift i enlighet med styrelsens förslag i denna del utfärdades, med mindre riksdagen haft tillfälle taga del av förslaget. Då emellertid en dylik utvidgad användning av ifrågavarande anslagsmedel skulle vara ägnad att icke oväsentligt befordra det med anslaget avsedda ändamål, vore det departementschefens avsikt att, därest ej riksdagen hade något att erinra mot förslaget, vid frågans upptagande till vidare behandling tillstyrka bifall till pensionsstyrelsens ifrågavarande framställning.

Beträffande detta departementschefens uttalande vill riksdagen framhålla, att riksdagen till fullo behjärtar det ändamål, pensionsstyrelsen med sin omförmälda framställning velat tillgodose, men att riksdagen å andra sidan icke kan förbise, att vid den sålunda ifrågasatta utvidgade användningen av anslaget möjligheten till missbruk icke är helt utesluten. Då riksdagen anser sig böra lämna utan erinran vad departementschefen anfört om lämpligheten av bifall till pensionsstyrelsens

förslag, har riksdagen emellertid velat uttala den förväntan, att pensionsstyrelsen skall ägna noggrann uppmärksamhet åt att missbruk av ifrågavarande medgivande icke må äga rum.

Riksdagen, som i övrigt icke haft något att erinra mot bifall till den under ifrågavarande punkt gjorda framställningen, har på extra stat för år 1916 anvisat ett anslag av 200,000 kronor att i enlighet med de föreskrifter, som av Eders Kungl. Maj:t meddelas, användas för *vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet*.

69:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 65 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1916 till *ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar samt biträde med den frivilliga försäkringens genomförande* beviljat ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

70:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 66 föreslagit riksdagen att för beredande av ersättning åt häradsskrivarna för upprättande av de i § 14 av lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda förteckningar på extra stat för år 1916 bevilja ett förslagsanslag å 50,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, har alltså för beredande av *ersättning åt häradsskrivarna för upprättande av de i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda förteckningar* på extra stat för år 1916 beviljat ett förslagsanslag å 50,000 kronor.

71:o) I punkt 67 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för understödjande av nationalföreningens mot emigrationen verksamhet på extra stat för år 1916 bevilja ett anslag av 10,000 kronor.

Riksdagen, som haft under övervägande frågan, huruvida icke under nuvarande ekonomiska situation detta anslag skulle kunna minskas, har likväl, då en sådan nedsättning givetvis skulle kunna befaras komma att utöva ett ogynnsamt inflytande på resultatet av den verksamhet, som av föreningen utövas, icke velat motsätta sig Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen har alltså för *understödjande av nationalföreningens mot emigrationen verksamhet* på extra stat för år 1916 beviljat ett anslag av 10,000 kronor.

72:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 68 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till understöd åt *stiftelsen Hemmet Fristad* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 10,000 kronor att utgå under de villkor, Eders Kungl. Maj:t bestämmer.

Diverse.

73:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 69 föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 41,500 kronor att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall i huvudsaklig överensstämmelse med av Eders Kungl. Maj:t fastställd plan.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, har alltså på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 41,500 kronor att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för *verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall* i huvudsaklig överensstämmelse med av Eders Kungl. Maj:t fastställd plan.

74:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 70 föreslagit riksdagen att för anordnande av inspektion över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring på extra stat för år 1916 anvisa dels 24,800 kronor till arvoden under samma år åt fyra inspektörer med 6,200 kronor till envar av dem, för år räknat, dels ock 2,600 kronor till ersättning åt skriv- och ritbiträden åt bemälda inspektörer, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att låta av sistnämnda anslag förskottsvis under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 600 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har alltså för *anordnande av inspektion över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring* på extra stat för år 1916 anvisat

dels till arvoden under samma år åt fyra inspektörer med 6,200 kronor till envar av dem för år räknat ett belopp av 24,800 kronor;

dels ock till ersättning åt skriv- och ritbiträden åt bemälda inspektörer ett belopp av 2,600 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av sistnämnda anslag förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 600 kronor.

75:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 71 därom gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, *till bestridande av utgifterna för statens biografbyrå* på extra stat för år 1916 anvisat ett förslagsanslag av 26,000 kronor att utgå i första hand av inflytande avgifter för granskning av biografbilder.

76:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 72 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum,

till *understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer* på extra stat för år 1916 beviljat ett anslag av 2,500 kronor.

77:o) Under punkt 73 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till tackande av vissa i statsrådsprotokollet omförmälda, av statskontoret förskottsvis bestridda utgifter på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 375,557 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har riksdagen till tackande av *förenämnda av statskontoret förskottsvis bestridda utgifter* på extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 375,557 kronor.

78:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 74 gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 14 januari 1915 angivna grunder, av *extra lönetillägg för innevarande år* åt en del tjänstemän och betjante i de till civildepartementet hörande ämbetsverk och kårer å extra stat för år 1916 anvisat såsom förslagsanslag ett belopp av 20,000 kronor.

Övriga ordinarie anslag.

79:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under sjätte huvudtiteln, har Eders Kungl. Maj:t icke ifrågasatt annan förändring, än att för utjämning av huvudtitelnslutsumma föreslagits en höjning å det ordinarie förslagsanslaget för bestridande av tryckningskostnader från dess nuvarande belopp 198,279 kronor med 691 kronor till 198,970 kronor.

Riksdagen får anmäla, att samtliga ordinarie anslag under sjätte huvudtiteln, som här ovan icke blivit särskilt omförmälda, hava för år 1916 fastställts till samma belopp som uti innevarande års riksstat; dock att förslagsanslaget för bestridande av tryckningskostnader för jämnande av huvudtitelnslutsumma höjts från dess nuvarande belopp, 198,279 kronor, med 691 kronor till 198,970 kronor.

Stockholm den 28 maj 1915.

Med undersätlig vördnad.

		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
3	Till utgivande av tidningen »Polisunderrättelser»							26,400	—
4	Till bestridande av utgifterna för registrering av automobiler, <i>förslagsanslag</i> , att utgå i första hand av inflytande avgifter för registrering av automobiler							46,000	—
Säger för överståthållarämbetet						97,822	—	83,000	—
D. Landsstaten.									
1	Landshövdingarna					318,500	—		
2	Tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna					922,725	—		
3	Övergångsstat					56,800	—		
4	Till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbok- hållare och övriga extra biträden vid läns- styrelserna, till avlöning åt extra vaktbe- tjning därstädes samt till vikariatsersätt- ning under semester för därtill berättigade tjänstemän m. m., <i>reservationsanslag</i>					213,000	—		
5	Fögderiförvaltningarna					1,625,635	—		
6	Till beredande av tillfällig löneförbättring åt kronofogdar, häradskrivare och länsmän, <i>förslagsanslag</i>							793,500	—
7	Till avlöning och underhåll av särskild polis- styrka på landet, <i>förslagsanslag</i>							425,000	—
8	Till ersättning för juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge samt till lappfogdar och lappförmän ävensom ordningsmän inom lappbyarna							20,500	—
Säger för landsstaten						3,136,660	—	1,239,000	—
E. Väg- och vattenbyggnads- väsendet.									
Väg- och vattenbyggnadsstaten:									
1 a	<i>Bestämt anslag</i>	137,800	—						
<i>Reservationsanslag:</i>									
1 b	Till expenser för allmänna arbeten	45,000	—						
1 c	Till vägundersökningar	45,000	—	90,000	—			227,800	—

		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
2	Till tillfällig förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen							3,600	—
3	Till anordnande av inspektion å enskilda järnvägars rullande materiel.....							7,400	—
4	Vägar och kommunikationer					12,000	—		
5	Till undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m.							10,000	—
6	Till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder.....							600,000	—
7	Till Sandvikens hamn på Öland							50,000	—
8	Till utförande av vissa skyddsåtgärder för Falkenbergs hamn							50,000	—
9	Till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omlagning av backiga eller eljest mindre goda vägar							2,500,000	—
10	Till anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län							500,000	—
	Jordförluster genom kanal- och väganläggningar, <i>förslagsanslag</i> :								
11a	Direkt anvisning	2,700	—						
11b	Ersättningar	4,567	—			7,267	—		
12	Till gäldande av Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet, <i>förslagsanslag</i>					865	—		
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet					247,432	—	3,721,000	—
F. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.									
<i>Medicinalstyrelsen med dithörande stater.</i>									
1	Medicinalstyrelsen	193,100	—						
2	Till personliga avlöningstillägg till vissa befattningshavare i medicinalstyrelsen					2,100	—		
3	Statsmedicinska anstalten	69,150	—						
4	Farmaceutiskt laboratorium vid statsmedicinska anstalten					15,600	—		
5	Förste provinsialläkare och provinsialläkare	865,200	—						

		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
6	Till avlöning åt femton civila läkarstipendiater, <i>reservationsanslag</i>	22,500	—						
7	Bidrag till extra provinsialläkares avlöande, <i>förslagsanslag</i>	30,000	—						
8	Tilläggsarvoden åt extra provinsialläkarna i Malå och Bjurholms distrikt.....			1,300	—	1,179,950	—	19,000	—
<i>Sjukvårdsanstalterna.</i>									
Sinnessjukvårdsanstalterna:									
9	Hospitals underhåll, <i>förslagsanslag</i> ..... 3,850,000: —								
10	Till uppförande av ett nytt hospital å bi- skopsbostället Sund- by nr 1 i Sträng- näs socken av Söder- manlands län..... 800,000: —								
11	Anstalter för obildbara sinnesslöa, <i>förslags- anslag</i> ..... 180,000: —								
12	Anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, <i>förslagsanslag</i> ..... 331,000: —								
13	Epileptikeranstalter, <i>förslagsanslag</i> ..... 22,000: —	4,383,000	—	800,000	—				
Övriga sjukvårdsanstalter:									
14	Lasarett underhåll... 15,774: —								
15	Till underhåll av Järvsö sjukhus förspetälska 22,000: —								
16	Till bidrag för upp- förande eller inrät- tande av tuberkulos- sjukvårdsanstalter.. 400,000: —								
17	Till bidrag för drift- kostnaderna vid tu- berkulossjukvårds- anstalter, <i>förslags- anslag</i> ..... 500,000: —								

			Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
			Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
18	Resebidrag till vissa patienter vid kustsanatorierna, <i>förslagsanslag</i>	10,000: —								
19	Till stipendier för läkare, som genomgått utbildningskurser i tuberkulossjukvård	2,700: —								
20	Till upprätthållande av verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade folksanatorierna	200,000: —								
21	Statsbidrag till understödjande av dispenserverksamhet, <i>förslagsanslag</i>	60,000: —								
22	Till bekostande av behandling enligt den s. k. ljusmetoden av medellösa, med sjukdomen »lupus vulgaris» behäftade personer från landsorten. <i>förslagsanslag</i>	15,000: —	37,774	—	1,187,700	—				
	Vanföreväsendet:									
23	Till anordnande av kliniker och polikliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg	85,650: —								
24	Till underhåll av skol- och uppfostringshem för vanföra	8,400: —								
25	Bidrag till resor för vanföra jämte vårdare, <i>förslagsanslag</i>	15,000: —								
26	Till understöd åt de i Göteborg, Hälsingborg och Stockholm av föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra m. m., <i>förslagsanslag</i>	45,000: —			154,050	—	4,420,774	—	2,141,750	—

		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
<i>Hälsovård i allmänhet.</i>									
27	Till bestridande av kostnader för allmän hälso- och sjukvård, <i>förslagsanslag</i>	225,000	—						
28	Ortopediska institutet	8,250	—						
29	Vaccinationens befrämjande, <i>reservationsanslag</i> ..	7,700	—						
30	Karantänsinrättningen på Käsö, <i>förslagsanslag</i> , högst	16,600	—						
31	Till bestridande av kostnaderna för skötseln av den å karantänsinrättningen på Käsö befintliga koloxidapparaten, <i>förslagsanslag</i> , högst			1,000	—				
32	Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren på Käsö G. E. Hjortzberg			500	—				
33	Svenska läkarsällskapet	3,000	—						
34	Resestipendier åt civila läkare	3,500	—						
35	Till gäldande av Sveriges andel i kostnaderna för den internationella hälsovårdsbyrån i Paris, <i>förslagsanslag</i>	7,000	—			271,050	—	1,500	—
Säger för medicinalstaten samt hälso- och sjukvården						5,871,774	—	2,162,250	—
G. Sociala verk och inrättningar.									
Riksförsäkringsanstalten:									
1	Till upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet, <i>förslagsanslag</i>			244,870	—				
2	Till ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riksförsäkringsanstalten, <i>förslagsanslag</i>			35,900	—				
3	Till bestridande av statens bidrag till fiskares försäkring, <i>förslagsanslag</i>	16,000	—			16,000	—	280,770	—
Socialstyrelsen:									
4	Socialstyrelsen					148,200	—		
5	Till upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet							44,300	—
6	Medling i arbetstvister, <i>förslagsanslag</i>							25,000	—

		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
7	Till befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket, <i>förslagsanslag</i>							65,000	—
8	Bidrag till det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel							750	—
	Arbetarskydd:								
9	Yrkesinspektionen	81,680	—						
10	Till upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet			88,000	—				
11	Bidrag till bestridande av kostnaderna för den av föreningen för arbetarskydd i Stockholm anordnade permanenta utställningen av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet			4,000	—	81,680	—	92,000	—
	Socialförsäkring:								
12	Till sjukkasseeväsendets befrämjande, <i>förslagsanslag</i>	1,400,000	—						
13	Till understödjande av sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, <i>förslagsanslag</i> ..			50,000	—				
14	Till uppehållande av tillsyn över understödsföreningarna			6,000	—				
15	Bidrag till den internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande			750	—	1,400,000	—	56,750	—
	Nykterhetsverksamhet:								
	Kostnader för alkoholistvården:								
16	Bidrag till driftkostnaderna för statens vårdanstalt å Vennugarn för alkoholister, <i>förslagsanslag</i> 30,000: —								
17	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader, <i>förslagsanslag</i>			125,000	—				
18	Till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister m. m., <i>förslagsanslag</i>			10,000	—				
19	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter			30,000	—				
20	Sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvård			3,600	—				
				198,600	—				
21	Främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder			69,400	—			268,000	—

		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
3	Till bestridande av utgifterna för statens biografbyrå, <i>förslagsanslag</i> , att utgå i första hand av inflytande avgifter för granskning av biografbilder.....							26,000	—
4	Till understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer							2,500	—
5	Till täckande av vissa utav statskontoret förskottsvis bestridda utgifter							375,557	—
6	Extra lönetillägg för år 1915, <i>förslagsanslag</i>							20,000	—
7	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>					375,000	—		
8	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> ...					150,000	—		
9	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, <i>förslagsanslag</i>					1,000,000	—		
10	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>					12,000	—		
11	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>					350,000	—		
12	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>					198,970	—		
	Säger för diverse					2,085,970	—	492,957	—
	Summa					13,628,638	—	13,914,562	—